

תורה אור • פרשת וישלח • מאמר 4

ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו כו'...

ויקם בלילה ההוא

יעקב, הקו האמצעי המאחד הפכים, ביקש לחבר את האור המקיף של תהו, ששורשו בעשו, עם האור הפנימי של תיקון. בעבודת האדם פירוש הדבר רצוא בוער — אהבה החורגת מיכולת הנשמה — שתמיד מאוזן בשוב מקביל אל התורה והמצוות.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

Likkutei Torah

הפרשה החסידית

likkuteitorah.com/he/torah-ohr/vayishlach/4/

הנקודה

יעקב, הקו האמצעי המאחד הפכים, ביקש לחבר את האור המקיף של תהו, ששורשו בעשו, עם האור הפנימי של תיקון. בעבודת האדם פירוש הדבר רצוא בוער – אהבה החורגת מיכולת הנשמה – שתמיד מאוזן בשוב מקביל אל התורה והמצוות.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר קורא את מעבר יעקב את מעבר יבוק כהתעלות מעל בינה, ה"נהר", לעבר שורש האבות בכתר, כדי להגיע לאור המקיף של תהו שקודם לאצילות; הוא נשאר מאחור בעצמו כדי לברר את עשו, שעדיין היה שבור. יעקב הוא תפארת, המאחדת חסד וגבורה, והוא מבקש לחבר את האור המקיף של תהו עם האור הפנימי של תיקון. בעבודת ה' אלה הם רצוא – אהבה המשתוקקת לעזוב את הגוף – ושוב, החזרה כדי להמשיך אלקות למטה באמצעות התורה והמצוות. הרצוא הבלתי מאוזן של בן עזאי הביא למותו, ואילו רבי עקיבא, שרצוא ושוב שלו היו מאוזנים, יצא מן הפרדס בשלום ונעשה מקור התורה שבעל פה. החלק השני מסביר את מנחת יעקב לעשו: קרבנות מעלים "מיין נוקבין", ומה שעולה מן העולם הגשמי הוא חידוש המעורר את העליון, כמו ציפור מדברת לפני מלך. הקרבנות של תהו, שאינם ידועים בתורה, היו ידועים ליעקב. מתנתו והשתחווייתו ביררו את הטוב שבעשו, שחיבוקו הביא את האור המקיף של תהו אל יעקב וגילה את חכמה וכתר, והאחים בכו משמחה, כפי שיבכו ישראל בגאולה העתידה.

מבנה

1	מעבר יבוק	¶11-2
יעקב מתעלה מעל בינה, הנהר, לעבר האור המקיף של תהו, מעלה את כל מה שתיקן, ובה בעת נשאר למטה כדי לברר את עשו.		
2	איחוד שני הפכים	¶13-5
כתפארת, יעקב מחבר הפכים; האור המקיף של תהו והאור הפנימי של תיקון מקבילים לרצוא ושוב בעבודת ה'.		
3	ארבעה שנכנסו לפרדס	¶16-7
הרצוא הבלתי מאוזן של בן עזאי הביא למותו; הרצוא והשוב המאוזנים של רבי עקיבא, הקו האמצעי, עשו אותו למקור התורה שבעל פה.		
4	מים ביין	¶18-9
מטרת יעקב היא רצוא המאוזן תמיד בשוב, המסומל במים שמזג לתוך היין, והם שעושים אותו לשלמות האבות.		
5	מדוע הקרבנות נקראים מנחה	¶10-13
העולמות מקבלים רק הארה יורדת מאת ה', בצורת אור פנימי ואור מקיף, המקבילים לשני סוגי אהבה בתפילה.		
6	האריה והשור	¶14-18
מה שלמעלה אינו יכול להתלבש למטה, ולכן האריה טמא ועשו, ששורשו בתהו, היה הבכור; היו"ד המצומצמת של יעקב נכנסת פנימה באמצעות המצוות.		

7	קרבנות כמיין נוקבין	¶19-22
	הקרבנות מעלים מיין נוקבין; עבודת הנשמות בגופים היא חידוש, כמו ציפור מדברת, והעמים מחזיקים את הניצוצות שיש לכרר.	
8	קרבנו של יעקב לתהו	¶23-26
	מתנת יעקב הייתה קרבן של תהו, ובכלל זה גמלים, שרק הוא הכיר; בהשתחווייתו ליקט את הטוב שבעשו.	
9	החיבוק, הנשיקה והבכי	¶27-30
	חיבוקו של עשו מביא את האור המקיף אל יעקב; הנשיקה מגלה את חכמה, ודמעות השמחה שלהם מבשרות את הגאולה.	

מושגים

תהו ותיקון תהו הוא העולם הקדמון של אורות עזים בכלים שאינם מתאימים, שנשכרו; תיקון הוא העולם המסודר, שבו האור כלול בכלים המתאימים לו.	מיין נוקבין אתערותא דלתתא, השתוקקותו של המקבל כלפי מעלה, המעוררת המשכה מלמעלה (מיין דכורין).
אור מקיף ואור פנימי אור פנימי נכנס בכלי לפי יכולתו; האור המקיף גדול מכדי להיכלל בכלי ומשפיע עליו מבחוץ.	מנחה מתנה או קרבן; המאמר מפרש אותה כהעלאת מיין נוקבין, ואת מתנת יעקב לעשו כקרבן של תהו.
רצוא ושוב ריצה ושיבה: השתוקקות הנשמה לעלות מן הגוף אל ה', וחזרתה כדי להמשיך אלקות למטה באמצעות התורה והמצוות.	לבונה קטורת לבונה; כאן – האור המקיף השורה מעל הקליפות, ובאמצעותו מתבררים ניצוצותיהן.

קטע 1 • 11-2

מעבר יבוק

1 ויקם בלילה¹ הוא² ויקח את שתי נשיו כו' ויעבר את מעבר יבוק ויקחם ויעברם את הנחל³ כו'.

"ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשיו" וכו', "ויעבר את מעבר יבוק ויקחם ויעברם את הנחל" וכו'.

המאמר פותח בפסוקים המתארים את מעבר יעקב בלילה את נחל יבוק עם משפחתו, ערב פגישתו עם עשו. אדמו"ר הזקן יפרש כל שלב במעבר כשלב בעלייתו הרוחנית של יעקב.

פ"י יב"ק הוא יחוד ברכה וקדושה.⁴ והענין דהנה כתיב בעבר הנהר ישבו אבותיכם⁵ מעולם⁶ ופ"י הנהר הוא בחי' בינה⁷ כמ"ש ונהר יצא מעדן⁸ כו'

פירוש [השם] יב"ק הוא [ראשי תיבות של] יחוד ברכה וקדושה. והענין הוא כך: נאמר "בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם"; פירוש "הנהר" הוא בחינת בינה, כמו שנאמר "ונהר יוצא מעדן" וכו'.

אותיות יב"ק נקראות כראשי תיבות של שלוש מילים: יחוד, ברכה וקדושה. לאחר מכן מובאים דברי יהושע, שהאבות ישבו "בעבר הנהר", והנהר מזוהה עם בינה, הספירה שממנה נמשכת כל ההשפעה, בדומה לנהר היוצא מעדן.

ושרש האבות הוא מעבר הנהר היינו מבחי' הכתר שהוא למעלה מהנהר הנ"ל רק שמשם נמשכו האבות ונשפלו למטה בעבר השני של הנהר בז"א דאצילות⁹

שורש האבות הוא מעבר לנהר, היינו מבחינת כתר, שלמעלה מהנהר הנזכר לעיל; אלא שמשם נמשכו האבות וירדו למטה, אל עברו השני של הנהר, בז"א דאצילות.

שורשם של האבות הוא "מעבר לנהר", בכתר, הבחינה שלמעלה מבינה ולמעלה מהשכל בכלל. משם הם ירדו אל עברו הקרוב של הנהר, לז"א, המדות של אצילות, המקום שבו ממקמים בדרך כלל את האבות.

(וע' בזהר פ' אמור¹⁰ מ"ש ע"פ זה)¹¹ ויעקב שרצה שימשיך לו המקיף דתהו הנ"ל שלפני אצילות הוצרך מתחלה לעבור את הנהר הנ"ל וזהו ויעבר את מעבר יבוק

ויעקב, שרצה שיימשך אליו המקיף דתהו הנזכר לעיל, שלפני אצילות, היה (ועיין בזהר, פרשת אמור, מה שנאמר על פסוק זה) צריך תחילה לעבור את הנהר הנזכר לעיל. וזהו "ויעבר את מעבר יבוק"

יעקב רצה להמשיך אליו את האור המקיף של תהו, העולם שקדם לאצילות ושאוותיו היו גדולים מכדי שכלי יוכל להכילם. כדי להגיע אליו היה עליו לעבור תחילה מעבר לבינה, הנהר; זהו תוכנו הפנימי של מעברו את מעבר יבוק.

כי בחינת יחוד ברכה וקדושה הוא הכל בחי' נהר הנ"ל שעל ידו נמשכו כל השפעות ויחוד אורות עליונים כמ"ש ונהר יצא מעדן להשקות את הגן כו'.

כי בחינת יחוד ברכה וקדושה היא כולה בחינת הנהר הנזכר לעיל, שעל ידו נמשכות כל ההשפעות ומתייחדים האורות העליונים, כמו שנאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן" וכו'.

יחוד ברכה וקדושה, שעליו רומז השם יבוק, הוא עצמו תפקידו של הנהר, בינה: באמצעותו מתועלת כל ההשפעה האלוקית ומתחברים האורות העליונים. לכן מעבר יבוק פירושו עלייה מעבר לכל מערכת ההמשכה המתועלת.

2 וכשעבר את הנהר והגיע לבחי' שלמעלה מהנהר הנ"ל אז לא רחוק הוא מן המקיף דתהו הנ"ל שלפני האצילות וזהו ויעבר את אשר לו¹² כל מה שתיקן העלה הכל לשם.

וכשעבר את הנהר והגיע לבחינה שלמעלה מהנהר הנזכר לעיל, כבר לא היה רחוק מן המקיף דתהו הנזכר לעיל, שלפני אצילות. וזהו "ויעבר את אשר לו": כל מה שתיקן העלה לשם

לאחר שעבר מעבר לבניה, יעקב עמד סמוך לאור המקיף של תהו. "ויעבר את אשר לו" פירושו שהוא העלה אל אותה מדרגה את כל מה שכבר תיקן.

אך הוא בעצמו נשאר למטה עדיין כמ"ש ויותר יעקב לבדו^{13,14} כי רצה לברר את עשו שהוא עדיין בשבירה כמו שהודיעוהו המלאכים כו' והוא ענין ויאבק איש עמו כנודע:

אך הוא עצמו נשאר עדיין למטה, כמו שנאמר "ויותר יעקב לבדו", כי רצה לברר את עשו, שעדיין היה במצב השבירה, כפי שהודיעוהו המלאכים וכו'. וזהו ענין "ויאבק איש עמו", כידוע

יעקב עצמו נשאר מאחור, "לבדו", משום שעשו עדיין היה במצב השבור של תהו, כפי שהשליחים דיווחו שעשו בא לקראתו עם ארבע מאות איש. הישארותו למטה כדי לברר את עשו היא המשמעות הפנימית של המאבק שנמשך כל הלילה עם ה"איש", המובן כמלאכו של עשו

קטע 2 • 31-5

איחוד שני הפכים

3 ולהבין כללות ענין כוונת יעקב בהמשכת המקיף דתהו לעולם התקון וגם יובן זה בעבודת ה'

כדי להבין את כללות כוונתו של יעקב בהמשכת המקיף דתהו לעולם התקון, וגם להבין זאת בעבודת ה'

אדמו"ר הזקן שואל כעת מדוע רצה יעקב להמשיך את אור המקיף של תהו אל עולם התקון המסודר, ומבטיח להסביר את העניין גם בעבודת ה' של האדם.

הנה ידוע דיעקב הוא בחי' ת"ת שמחבר ב' הפכים שהן חו"ג כי ע"י התכללות ב' הפכים יחד הוא עיקר הת"ת

הנה ידוע שיעקב הוא בחינת תפארת, המחברת שני הפכים, שהם חסד וגבורה; עיקרה של תפארת הוא בכך ששני הפכים נכללים יחד.

ת. בין חסד לגבורה. יופייה מתבטא דווקא בכך שהיא כוללת יחד את שני ההפכים האלה harmon יעקב מגלם את תפארת, המ

(כמו בגוונים כשמורכבים ב' וג' גוונים יחד הוא עיקר היופי) והמשכת והתגלות אוא"ס בקו האמצעי כו'

והמשכת אור אין סוף והתגלותו בקו האמצעי וכו', (כמו בצבעים: כשמלבים יחד שניים או שלושה צבעים, בכך עיקר היופי)

גם בצבעים, היופי נוצר משילוב של כמה גוונים ולא מגוון אחד בלבד. תפארת היא גם "הקו האמצעי" של הספירות, העמוד המרכזי שדרכו אור אין סוף נמשך ומתגלה

לכך רצה ג"כ לחבר ולייחד ג"כ המקיף דתהו עם האו"פ דתקון שהם ג"כ ב' הפכים שיתחברו יחד ואז יהיה גילוי אוא"ס (ועיין בזהר פ' תרומה דקע"ה ע"ב ע"פ והבריה התיכון ושם דף קע"ו ע"א):^{16, 17, 18}

לכן רצה גם לחבר ולייחד את המקיף דתהו עם האור הפנימי דתיקון, שהם גם כן שני הפכים, כדי שיתחברו יחד; ואז יהיה גילוי אור אין סוף. (ועיין בזהר, פרשת תרומה, דף קע"ה ע"ב, על הפסוק "והבריה התיכון", ושם דף קע"ו ע"א).

מכיוון שחיבור הפכים הוא עצם עניינו של יעקב, הוא ביקש לחבר זוג נוסף של הפכים: את אור המקיף של תהו עם האור הפנימי של תיקון. חיבורם יביא לגילוי של אור אין סוף עצמו, כפי שמסביר הזהר על הבריה התיכון שבמשכן.

4 וביאור הדברים הנה יש ב' בחי' בעבודת ה'. הא' האהבה ברשפי אש כתגבורת מאד לצאת מן הגוף וליפרד מן הפתילה כו'

ביאור הדברים: יש שתי בחינות בעבודת ה'. הראשונה היא אהבה שלהבותיה כאש, בעוצמה גדולה מאוד, עד רצון לצאת מן הגוף ולהיפרד מן הפתילה וכו'.

הדרך הראשונה בעבודת ה' היא אהבה בוערת בעוצמה רבה כל כך, עד שהנשמה משתוקקת לצאת מן הגוף, כפתילה המבקשת להיפרד מן הלהבה הקופצת מעלה.

והוא בחי' אה"ר שאין כלי הלב מכילה אותה כי לא יכיל הלב ההתפעלות העצומה. לכן לא יוכל לעמוד בכלי גופו וחפץ לצאת מנרתקה חומר הגוף.

זוהי בחינת אהבה רבה, שהלב אינו יכול להכיל אותה, כי הלב אינו יכול להכיל את ההתפעלות העצומה. לכן הנשמה אינה יכולה להישאר בכלי גופה, והיא חפצה לצאת מנרתקה, חומר הגוף.

אהבה רבה זו גואה על גדות הלב; הרגש גדול מכדי שהלב יוכל להכילו. לכן הנשמה רוצה לצאת לגמרי מן ה"נרתיק" הגופני שלה.

והב' בחי' התפעלות המתיישב בכלי הלב ועיקר ענינה הוא בחי' המשכת אלקות מלמעלמ"ט דוקא בכלים מכלים שונים¹⁹ בתומ"צ. וזהו ענין רצוא ושוב.

והשנייה היא בחינת התפעלות המתיישבת בכלי הלב, ועיקר ענינה הוא המשכת אלקות מלמעלה למטה דווקא, בכלים מכלים שונים, בתורה ומצוות. וזהו ענין רצוא ושוב.

הדרך השנייה היא רגש המתיישב בלב ומכוון להמשיך אלקות לעולם, אל הכלים השונים של תורה ומצוות. שתי הדרכים יחד הן רצוא, ריצת הנשמה למעלה, ושוב, חזרתה כדי לפעול למטה.

5 והנה בחי' עולם התהו הנ"ל היה בבחי' רצוא לכן נסתלקו האורות מן הכלים כמו האה"ר ליפרד מן הפתילה והכלים כו'.

והנה בחינת עולם התהו הנזכר לעיל הייתה בבחינת רצוא, ולכן הסתלקו האורות מן הכלים, כמו באהבה רבה המבקשת להיפרד מן הפתילה והכלים וכו'.

עולם התהו היה כולו רצוא: אורותיו פרצו כלפי מעלה ולא נשארו בתוך כלים, בדומה לאהבתה הגדולה של הנשמה, המתאמצת לצאת מן הגוף. משום כך נשברו הכלים של תהו.

אבל התיקון הוא בחיי שוב והוא בחיי תומ"צ ובע"כ אתה חי^{20, 21} להיות בתוך הגוף להמשיך אא"ס בכלים מכלים שונים²².

אבל התיקון הוא בחינת שוב, והיא בחינת תורה ומצוות; ו"על כורחך אתה חי", להיות בתוך הגוף כדי להמשיך אור אין סוף בכלים מכלים שונים.

תיקון הוא בחינת שוב: אור הנשאר בתוך הכלים, שבחיי האדם משמעותו תורה ומצוות. דברי המשנה "על כורחך אתה חי" מבטאים שעל הנשמה להישאר בגוף, כדי להמשיך את אור אין סוף אל הכלים השונים של המצוות.

קטע 3 • 61-7

ארבעה שנכנסו לפרדס

6 וזה היה ההפרש ג"כ באותן ד' שנכנסו לפרדס²³ בן עזאי הציץ ומת. וב"ז הציץ ונפגע. רק ר"ע נכנס בשלום²⁴ ויצא בשלום.²⁵

וזה היה גם ההבדל בין ארבעת הנכנסים לפרדס: בן עזאי הציץ ומת, ובן זומא הציץ ונפגע; רק רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום.

התלמוד מספר על ארבעה חכמים שנכנסו ל"פרדס", גן העלייה המיסטית. בן עזאי מת, בן זומא נפגע, ורק רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום.

כי בן עזאי היה בבחי' רצוא דאה"ר הנ"ל בבחי' כלות הנפש ולא רצה להיות נשפל בבחי' שוב לכך לא רצה לישא אשה ואמר אפשר לעולם שיתקיים ע"י אחרים²⁶

כי בן עזאי היה בבחינת רצוא של האהבה רבה הנזכרת לעיל, בבחינת כלות הנפש, ולא רצה לרדת לבחינת שוב. לכן לא רצה לשאת אישה, ואמר: "אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים".

עבודתו של בן עזאי הייתה רצוא טהור, תשוקה עזה כל כך עד שנפשו הייתה מוכנה לכלות באלוקות. הוא לא רצה לרדת לבחינת שוב, ולכן לא נשא אישה, באומרו שהעולם יכול להתקיים באמצעות אחרים.

לכן הציץ ומת שנסתלק לגמרי מן הכלי כנ"ל כי עזה כמות²⁷ אהבה כו' אכן אין זה דרך התורה שהיא בבחי' תקון כי לשבת יצרה²⁸ ובע"כ אתה חי²⁹

לכן הציץ ומת, כי הסתלק לגמרי מן הכלי, כנזכר לעיל, שהרי "עזה כמות אהבה" וכו'. אולם אין זו דרך התורה, שהיא בבחינת תיקון, כי "לשבת יצרה" ו"על כורחך אתה חי".

לכן נשמתו יצאה לגמרי מן הגוף, שהרי אהבה יכולה להיות עזה כמות. אבל דרך התורה היא תיקון: ה' יצר את העולם כדי שייושב, ועל הנשמה להמשיך לחיות בגוף.

לכן ר"ע שהיה מבחיי תקון נכנס בשלום ויצא בשלום שהיה המ"ן ומ"ד שלו דהיינו בחיי הרצוא ושוב במדה ומזיגה נכונה³⁰ שלפ"ע הרצוא כן היה השוב אח"כ.

לכן רבי עקיבא, שהיה מבחינת תיקון, נכנס בשלום ויצא בשלום, משום שהמ"ן והמ"ד שלו, כלומר בחינת הרצוא והשוב, היו במידה ובמזיגה הנכונים: כנגד מידת הרצוא כך הייתה מידת השוב שלאחריו.

רבי עקיבא, ששורשו בתיקון, איזן בין העלייה לירידה, בין המ"ן שלו – התשוקה העולה – למ"ד, ההמשכה הנמשכת מלמעלה. עוצמת השוב שלו תאמה לעוצמת הרצוא, ולכן יצא בשלום.

7 וזהו נכנס בשלום כו' הוא בחיי קו האמצעי המיוחד ומחבר את הכ' קוין ימין ושמאל שהם בחיי רוי"ש לכך היה העלאת מ"ן שלו

וזהו "נכנס בשלום" וכו': זו בחינת הקו האמצעי, המאחד ומחבר את שני הקווים, ימין ושמאל, שהם בחינות רצוא ושוב. לכן, העלאת מ"ן שלו

"בשלום" מצביע על הקו האמצעי, המאחד את קווי הימין והשמאל שבספירות. כאן ימין ושמאל מסמלים רצוא ושוב, ולכן השלום של רבי עקיבא פירושו שהעלייה והחזרה שלו היו מחוברות.

שהוא ענין שנכנס לפרדס במדה ומזיגה נכונה בבחי' רוי"ש ונכנס בשלום בבחי' מ"ן ויצא בשלום בבחי' המשכת מ"ד בחיי שוב.

שהיא עניין כניסתו לפרדס, הייתה במידה ובמזיגה הנכונים, בבחינת רצוא ושוב: הוא נכנס בשלום, בבחינת מ"ן, ויצא בשלום, בבחינת המשכת מ"ד, שהיא בחינת שוב.

כניסתו לפרדס הייתה העלאת "מים נוקבין", כלומר הכמיהה כלפי מעלה, ויציאתו הייתה המשכת "מים דוכריין", כלומר החזרה. שתיהן היו במידה הנכונה, ולכן נכנס ויצא בשלום.

(ועמ"ש פ' ויצא גבי בשלום ב' בחיי שלום ע"ש בד"ה והיה) משא"כ בן עזאי ששרשו היה מבחיי תהו ששם הוא בחיי שני קוין כנ"ל בענין ויחץ כו'

לא כך היה אצל (וראו מה שנכתב בפרשת ויצא בעניין "כשלום" – שתי בחינות של שלום; ראו שם, במאמר המתחיל "והיה") בן עזאי, ששרשו היה מבחינת תהו, שבה יש בחינת שני קווים, כפי שנזכר לעיל בעניין "ויחץ" וכו'.

אדמו"ר הזקן מפנה למאמרו בפרשת ויצא העוסק בשני סוגי שלום. בן עזאי, לעומת זאת, היה מושרש בתהו, שבו שני הקווים נפרדים, כפי שהוסבר במאמר קודם על חלוקת יעקב את אנשיו לשני מחנות.

לשני מחנות³¹ לכך לא הי' התחברות הרו"ש במזיגה נכונה והציץ ומת כו' התגברות הרצוא כו'

"לשני מחנות". לכן לא היה חיבור של הרצוא והשוב במזיגה הנכון, והוא הציץ ומת וכו', בגלל התגברות הרצוא וכו'.

מכיוון שבתוהו הקווים נפרדים, הרצוא והשוב של בן עזאי לא היו ממוזגים. הרצוא גבר עליו והוא מת.

ולכן היה ר"ע מקור כל התורה שבע"פ³² כי סתם משנה ר"מ³³ וסתם ספרא ר' יהודה כו' וכולהו אליבא דר"ע.

ולכן רבי עקיבא היה מקור כל התורה שבעל פה, שהרי סתם משנה היא רבי מאיר, סתם ספרא הוא רבי יהודה וכו', וכולם על פי רבי עקיבא.

הגמרא אומרת שסתם משנה היא רבי מאיר, סתם ספרא הוא רבי יהודה, וכולם על פי רבי עקיבא, רבם. לכן רבי עקיבא הוא מקור כל התורה שבעל פה.

והוא לפי שהתורה ג"כ היא מבחי' התקון ויש בה התכללות ב' ההפכים דר"ש כמ"ש מימינו אש דת למו³⁴ כו' לכן היה גילוי התורה ע"י ר"ע שהיה בו בחי' זו כנ"ל:

וזאת משום שגם התורה היא מבחינת התיקון, ובה כלולות שתי הבחינות ההפוכות של רצוא ושוב, ככתוב: "מימינו אש דת למו" וכו'. לכן התורה התגלתה באמצעות רבי עקיבא, שהייתה בו בחינה זו, כפי שנוזכר לעיל.

התורה עצמה שייכת לתיקון ומאחדת הפכים: היא ניתנה כ"אש דת" מימינו של ה' — אש, גבורה, וימין, חסד, יחד. לכן ראוי היה שתתגלה באמצעות רבי עקיבא, שנשמתו מאחדת רצוא ושוב.

קטע 4 • 81-9

מים ביין

8 ועתה יובן ענין כוונת יעקב לייחד ולחבר המקיף דתהו עם האו"כ דתקון היינו שיהיה תמיד ר"ש במזיגה אחת שלפ"ע הרצוא כן השוב דהיינו שיהיה האה"ר ברשפי אש ליפרד מן הפתילה כו'.

ועתה יובן ענין כוונת יעקב לייחד ולחבר את המקיף דתהו עם האורות והכלים דתיקון: שיהיו תמיד רצוא ושוב במיזוג אחד, כך שלפי מידת הרצוא תהיה גם מידת השוב; כלומר, שתהיה אהבה רבה כרשפי אש, עד לרצון להיפרד מן הפתילה וכו'.

כעת מתבררת מטרתו של יעקב, לחבר את האור המקיף של תהו עם האורות והכלים של תיקון, במונחים של עבודת ה': רצוא ושוב מתמידים במיזוג אחד. בנפש צריכה להיות אהבה של אש, השואפת לצאת מן הגוף.

ואעפ"כ יהיה אח"כ בחי' שוב לאחד. ובע"כ אתה חי³⁵ להמשיך אא"ס למטה דוקא בתומ"צ³⁶ (כמ"ש בתניא פ' נג).³⁷

ואף על פי כן, לאחר מכן תהיה בחינת שוב, כדי לייחד. "ועל כורחך אתה חי", כדי להמשיך את אור אין סוף למטה דווקא באמצעות התורה והמצוות (ככתוב בתניא, פרק נג).

אך לאחר האהבה הזאת צריכה לבוא חזרה חזקה באותה מידה: לחיות בגוף כדי להמשיך את אור אין סוף באמצעות התורה והמצוות. אדמו"ר הזקן מפנה לפרק נג בתניא, המתאר כיצד אור אין סוף שורה ונמשך באמצעות התורה והמצוות.

והי' יחוד והתחברות המקיף דתהו עם כלים דתקון. וזי"ש ביעקב ויבא לו יין. ופי' בזוהר דארמי מיא לגו חמרא.³⁸

וזהו ייחוד וחיבור של המקיף דתהו עם הכלים דתיקון. וזהו שנאמר ביעקב: "ויבא לו יין". ופירש הזוהר שהוא הטיל מים בתוך היין.

עבודה מאוזנת כזאת היא חיבור האור המקיף של תהו עם הכלים של תיקון. הדבר נרמז בפסוק שבו יעקב מביא יין לאביו, שלפי הזוהר פירושו שערכב מים ביין.

כי יין הוא בחי' רצוא גבורות ורשפי אש מלמטה למעלה. ויעקב ארמי מיא בחי' שוב.

כי יין הוא בחינת רצוא, גבורות ורשפי אש מלמטה למעלה; ויעקב הטיל מים — בחינת שוב.

יין, המחמם ומעורר, מסמל רצוא וגבורות של רשפי אש העולים כלפי מעלה. מים, היורדים מטה, מסמלים שוב; ערכובם בידי יעקב מבטא את מיזוג שתי הבחינות.

9 ולכן ויבא לו יין³⁹ כו' הוא בתרי טעמי שהוא התכללות הרוי"ש מים ויין כו' ולכן איתא דיעקב הוא שלימו דאבהן⁴⁰ כי לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל.^{41,42}

ולכן "ויבא לו יין" כו' מופיע בשני טעמי מקרא, והדבר מבטא את הכללת הרצוא והשוב, המים והיין וכו'. לכן נאמר שיעקב הוא שלימו דאבהן, שכן לא היה כאברהם, שממנו יצא ישמעאל.

למילים "ויבא לו יין" יש שני טעמי מקרא, ואדמו"ר הזקן רואה בהם את שני המרכיבים — מים ויין, שוב ורצוא — המאוחדים יחד. משום כך יעקב נקרא שלימו דאבהן: בשונה מאברהם, לא יצא ממנו בן שאינו ראוי, כגון ישמעאל.

מפני שהיה אברהם מדת החסד הפשוט בלא מזיגה לכך נתפשט יותר מדאי עד שאמר לו ישמעאל⁴³ כו'

מכיוון שאברהם היה מידת החסד הפשוט, ללא מיזוג, היא התפשטה יתר על המידה, עד שאמר: "לו ישמעאל יחיה לפניך" וכו'.

אברהם גילם את החסד בצורתו הטהורה, ללא שילוב של ריסון. החסד הבלתי־מרוסן התפשט יתר על המידה, עד שהתחנן "לו ישמעאל יחיה לפניך", והרחיב את אהבתו גם לכן שלא היה ראוי להמשיך את דרכו.

ויצחק היה בבחי' גבורה כו' אבל יעקב הוא שלימו דאבהן התכללות ההפכים רצוא ושוב כנ"ל:⁴⁴

ויצחק היה בבחינת גבורה וכו', אבל יעקב הוא שלימו דאבהן, הכללת ההפכים, רצוא ושוב, כפי שנזכר לעיל.

יצחק גילם גבורה וריסון, שגם הם חד־צדדיים בפני עצמם. יעקב משלב את ההפכים, רצוא ושוב, ובכך משלים ומעמיד את האבות בשלמותם.

מדוע הקרבנות נקראים מנחה

10 ויקח מן הבא בידו^{45,46} מנחה לעשו אחיו כו'. הנה כל הקרבנות נק' בשם מנחה כמ"ש והבל הביא גם

הוא מבכורות צאנו⁴⁷ ומחלבהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו כו'

"ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו" וכו'. הנה, כל הקרבנות נקראים בשם מנחה, ככתוב: "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו" וכו'.

נפתח כאן נושא חדש: המנחה שנתן יעקב לעשיו. אדמו"ר הזקן מציין שכל קרבן יכול להיקרא מנחה, כפי שקרבנו מן החי של הבל נקרא "מנחתו" בספר בראשית.

(הגם שהיה קרבן מנחה⁴⁸ בפ"ע⁴⁹ כמו מנחת סלת ומחבת כו'. אך כל התורה היא כלל ופרט וכן תפלה

שכנגד קרבנות⁵⁰ כל התפלות בכלל נק' מנחה ותפלת מנחה בפ"ע היא פרט ועיין בתשוי אמונת

שמואל⁵¹ סי' כ')

אף שהייתה מנחה כקרבן בפני עצמו, כגון מנחת סולת ומנחת מחבת וכו'. אולם התורה כולה בנויה מכלל ופרט; וכך גם) התפילה, שהיא כנגד הקרבנות: כל התפילות בכלל נקראות מנחה, ואילו תפילת מנחה בפני עצמה היא פרט. ראו גם בשו"ת (אמונת שמואל, סימן כ)

הייתה גם מנחת סולת מסוימת, שנקראה מנחה, אך זהו המובן הפרטי של מילה שמשמעותה הכללית כוללת את כל הקרבנות. בדומה לכך, כל תפילה, הבאה במקום קרבן, היא מנחה במובן הכללי, ואילו תפילת מנחה של אחר הצהריים היא המקרה הפרטי. אדמו"ר הזקן מפנה לשו"ת אמונת שמואל, הדן בסיבה לכך שתפילת אחר הצהריים נקראת מנחה.

הרי שהיו בכורות צאנו נק' בשם מנחה. ויובן זה ע"פ הקדמה כי נודע כי אני הוי"ה לא שניתי⁵² כתיב

ולמתי⁵³ ואינו בגדר עלמין כלל ואעפ"כ כי ממך הכל⁵⁴ כתיב.

הרי שגם בכורות צאנו נקראו בשם מנחה. והעניין יובן על פי הקדמה: ידוע שכתוב "אני הוי" לא שניתי", ושאינ מחשבה תופסת בו כלל, והוא אינו בגדר עולמות כלל; ואף על פי כן כתוב "כי ממך הכול"

כדי להסביר מדוע קרבנות נקראים מנחה, אדמו"ר הזקן מקדים יסוד: ה' עצמו אינו משתנה בעקבות הבריאה, והוא למעלה מכל מחשבה ומכל העולמות. ואף על פי כן, הכול בא ממנו.

אך הוא ע"י זיו והארה הודו על ארץ ושמים⁵⁵ כו' וגם הארה זו עצמה מעצמותו ית' לא היו העולמות יכולים לקבל חיות ושפע להיותן בבחי' גילוי עולמות כ"א ע"י השתלשלות דהיינו כשלשלת הארה והארה דהארה.

אלא שהדבר הוא באמצעות זיו והארה, "הודו על ארץ ושמים" וכו'. וגם הארה זו עצמה, שמעצמותו יתברך, אינה יכולה להעניק לעולמות חיות ושפע כדי שיתקיימו כעולמות גלויים, אלא באמצעות השתלשלות, כלומר כעין שלשלת: הארה והארה של הארה.

העולמות אינם נובעים מעצמותו, אלא מזיו והארה שלה, מ"הודו". גם הארה זו גדולה מדי מכדי שהעולמות יקבלו אותה ישירות, ולכן עליה לרדת שלב אחר שלב, כשלשלת, כאשר כל שלב הוא הארה מן השלב שלפניו.

11 וכל מה שיורד ומשתלשל מטה מטה הוא הארה דהארה מהעליון ממנו כו'. וכל מיני מדרגות ברבוי התחלקות העולמות ועליות וירידות הכל הוא בבחי' זיו והארה אם רב ואם מעט.

וכל מה שיורד ומשתלשל מטה מטה הוא הארה של הארה מן המדרגה שמעליו וכו'. כל סוגי המדרגות, ריבוי החלוקות שבעולמות, העליות והירידות — הכול הוא בבחינת זיו והארה, אם בריבוי ואם במיעוט.

כל מדרגה תחתונה מקבלת רק השתקפות של המדרגה שמעליה. כל העולמות הרבים וכל העליות והירידות שבהם הם דרגות שונות של אותו זיו, רבות יותר או פחות.

ויש בזה כמה מיני מדרגות זו למעלה מזו כמו עוה"ב ותחא"מ ואלף הז' יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולם⁵⁶ שהוא עילוי אחר עילוי והכל הוא בזיו וההארה כו'.⁵⁷

ויש בזה סוגים אחדים של מדרגות, זו למעלה מזו, כגון העולם הבא, תחיית המתים, והאלף השביעי — "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולם" — שהוא עלייה אחר עלייה; והכול הוא בזיו ובהארה וכו'.

גם המצבים הנשגבים ביותר בעתיד — העולם הבא, תחיית המתים והאלף השביעי, "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולם" — הם רק דרגות גבוהות יותר של אותו זיו. אף אחד מהם אינו עצמותו של ה'.

12 והנה יש ב' מיני השתלשלות. השתלשלות⁵⁸ האורות בכלים בבחי' פנימי שהוא לפ"ע הכלי שהכלי יכול להגבילו.

והנה יש שני סוגי השתלשלות: השתלשלות האורות בכלים בבחינת פנימיות, כלומר לפי מידת הכלי, כך שהכלי יכול להגביל את האור.

האור יורד בשתי דרכים. הראשונה היא כאור פנימי, הנכנס לכלי ומותאם ליכולת הקיבול שלו.

ויש בבחי' מקיף דהיינו שאינו מוגבל בכלי. ויובן זה בעבודת⁵⁹ ה' שבלב זו תפלה⁶⁰ ברשפי אש שכאשר האהבה באה מהתבוננות

ויש גם בחינת מקיף, כלומר אור שאינו מוגבל בכלי. הדבר יובן בעבודת ה' שבלב, שהיא התפילה ברשפי אש: כאשר האהבה באה מהתבוננות

הדרך השנייה היא כאור מקיף, שאין הכלי יכול להכיל או להגביל. אדמו"ר הזקן מדגים את שתי הדרכים באמצעות תפילה, שהיא "עבודת הלב", והאהבה שהיא מעוררת

כי הוא חייך וחיי החיים של כל העולמות⁶¹ נמשך מזה תשוקת הנפש כאשר תוכל שאת לפי מזגה ותכונתה.⁶²

שאתה הוא חייך וחיי החיים של כל העולמות, מכך נמשכת תשוקת הנפש, כפי יכולת נשיאתה ועל פי מזגה וטבעה

אהבה הנולדת מהתבוננות בכך שה' הוא חיי העולמות מתאימה לאור פנימי. זוהי כמיהה שהנפש יכולה להכיל, במידה המתאימה למזגו של כל אדם.

משא"כ כשהאהבה באה מחמת שישים אל לבו ויעמיק בעומקא דלבא כי אני⁶³ ה' לא שניתני כתיב ולמ"ת כו'. אשר ע"כ תכלה אליו נפש כל חי להבטל במציאות ולהתכלל באחד ממש.⁶⁴

לא כך כאשר האהבה באה מכך שהוא שם אל לבו ומעמיק בעומק הלב, שכתוב "אני הו' לא שניתני" ואין מחשבה תופסת בו וכו'. משום כך "תכלה אליו נפש כל חי", להתבטל במציאות ולהיכלל באחד ממש

אהבה הנולדת מהתבוננות בה' כפי שהוא מצד עצמו, ללא שינוי ולמעלה מכל מחשבה, מתאימה לאור מקיף. היא מעוררת בנפש כמיהה להתבטל לגמרי ולהיכלל באחד

13 ולכן כאשר ישים אל לבו ג"כ ריחוקו מא"ס ב"ה אשר ירדה הנפש ותרד פלאים⁶⁵ בעלמא דפרודא כו' לכן, כאשר הוא שם על לבו גם את ריחוקו מאין סוף, ברוך הוא, ואת העובדה שהנפש ירדה וירדה פלאים בעולם הפירוד (עלמא דפרודא) וכו'

האדם יכול להתבונן גם עד כמה נפשו התרחקה ממקורה באין סוף ונפלה אל "עולם הפירוד", שבו ה' נסתר

תהי התגברות האהבה ביותר מאשר תוכל שאת עד שאין כח בנפש לכלוא את האה"ר וזהו בחי' בכל מאדך⁶⁶ בחילא יתיר כו':

האהבה תתגבר עוד יותר מכפי שהנפש יכולה לשאת, עד שלא יהיה בה כוח לכלוא את האהבה הגדולה. וזוהי הבחינה של "בכל מאדך" — בכוח יתר וכו'

ההכרה הזאת גורמת לאהבה לפרוץ מעבר למה שהנפש יכולה להכיל. זוהי האהבה "בכל מאדך" — אהבה שמעבר למידה הרגילה של האדם.

קטע 6 • ו' 14-18

האריה והשור

14 והנה כתיב⁶⁷ פני אריה אל הימין⁶⁸ ופני שור מהשמאל שבחיי פני השור הוא למטה ממדרגת האריה במרכבה שבחיי פני אריה הוא אל הימין כו' ואעפ"כ למטה בעוה"ז הרי השור הוא בהמה טהורה והארי הוא חיה טמאה.⁶⁹

והנה כתוב: "פני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל". פני השור נמוכים ממדרגת האריה שבמרכבה, שהרי פני האריה פונים לימין וכו'. ואף על פי כן, למטה בעולם הזה השור הוא בהמה טהורה, ואילו האריה הוא חיה טמאה.

בחזון המרכבה של יחזקאל פני האריה לימין ופני השור לשמאל, ולכן למעלה האריה נעלה מן השור. ואף על פי כן, בעולם הזה השור כשר ואפשר להקריבו, ואילו האריה הוא חיה טמאה; אדמו"ר הזקן שואל מדוע.

15 והענין כי אדרבה⁷⁰ מה שהוא למעלה במדרגה יותר גבוה אין לו התלבשות בכלי למטה להיות גילוי בחינתו כמו שהוא למעלה בקדושה

והענין הוא שאדרבה: מה שנמצא במדרגה נעלית יותר אינו מתלבש בכלי שלמטה, כך שמעלתו תתגלה כפי שהיא למעלה בקדושה.

התשובה הופכת את הציפייה: דווקא משום שמדובר במדרגה נעלית, אין היא יכולה להתלבש למטה באופן שיגלה אותה כפי שהיא בקדושה.

וכמו אריה שהוא בחי' גבורה גבור כארי⁷¹ שהוא התגברות האור במאד מאד עד שא"א להיות שורה ומתגלה קדושתו למטה בכלי שנכלל בקדושה

לדוגמה, האריה, שהוא בחינת גבורה — "גיבור כארי" — זו התגברות עצומה ביותר של האור, עד שקדושתו אינה יכולה לשרות ולהתגלות למטה בכלי הכלול בקדושה,

האריה מבטא גבורה ועוצמה — אור בעוצמה גדולה מכדי שיוכל לשרות בגלוי בכלי של קדושה למטה.

וכמו בהמה טהורה אלא ע"י דרך נפילת האור ברפ"ח נצוצין שבשבה"כ בג' קליפות הטמאות ואז הוא בחי' חיה טמאה שמקבל חיות מנפילות הנצוצים מארי דקדושה.

כמו בבהמה טהורה; אלא שהדבר נעשה בדרך של נפילת האור ברפ"ח ניצוצין שבשבירת הכלים, אל שלוש הקליפות הטמאות. ואז זו בחינת חיה טמאה, המקבלת חיות מניצוצות שנפלו מאריה דקדושה.

בשונה מבהמה טהורה, המקבלת קדושה באופן ישיר, אורו של האריה מגיע לעולם הזה רק בדרך של נפילה: דרך שבירת הכלים אל רפ"ח הנצוצות הכלואים בשלוש הקליפות הטמאות. לכן האריה שלמטה הוא חיה טמאה, החיה מניצוצות שנפלו מן האריה הקדוש שלמעלה.

אבל לא בהתגלות בחי' אר"י בדרך השתלשלות והתלבשות כבהמה טהורה רק בחי' מקיף מלמעלה והוא בחי' לבונה כו' כמ"ש במ"א.⁷²

אבל אין זו התגלות של בחינת האריה בדרך של השתלשלות והתלבשות, כמו בבהמה טהורה, אלא בחינת מקיף מלמעלה. וזהו קדושת האריה אינה נכנסת בו כאור פנימי, כמו בבהמה טהורה, אלא מרחפת עליו כאור מקיף. אדמו"ר הזקן מכנה זאת בחינת לבונה, שאותה ביאר במאמר קודם.

16 וזהו שעשו היה בכור שהוא מבחי' לפני מלך מלך⁷³ כו' בהר שעיר⁷⁴ בארץ אדום כו'

וזהו שעשו היה בכור, שכן הוא מבחינת "לפני מלך מלך" וכו', "בהר שעיר", "בארץ אדום" וכו'.

זה מסביר מדוע עשו היה הבכור: שורשו במלכים שמלכו באדום "לפני מלך מלך" בישראל, והקבלה רואה בהם את עולם התווה שקדם לתקון.

ועשו היה מקור הז' מלכים שמלכו כו' וימת וימלוך⁷⁵ וימת וימלוך כו' שהוא בחי' שליט המקפת על הולד שקדמה לולד.

ועשו היה מקורם של שבעת המלכים שמלכו וכו' — "וימת וימלוך, וימת וימלוך" וכו'. וזהו בחינת השליה המקיפה את הוולד וקודמת לו.

כל אחד ממלכי אדום "מלך ומת", כפי שהאורות של עולם התווה הופיעו ונשברו. עשו, שורשם, דומה לשליה המקיפה את הוולד וקודמת לו.

17 והעיקר הוא הולד שנולד ובצאתו זורקין השליט כו' שאינו מקבל רק בחי' מקיף. לפיכך עליהם נאמר

רם על כל גוים⁷⁶ הוי"ה ויעקב יו"ד עקב⁷⁷ הוי"ה אלקינו⁷⁸ ואהבת את⁷⁹ ה' אלקיך כו'

אבל העיקר הוא הוולד שנולד; וכשהוא יוצא, משליכים את השליה וכו', שכן היא מקבלת רק בחינת מקיף. לכן נאמר עליהם: "רם על כל גוים הוי"ה". ויעקב הוא יו"ד עקב: "הוי"ה אלקינו", ו"אהבת את ה' אלקיך" וכו'.

הילד הוא העיקר, לא השליה; עם הלידה משליכים את השליה, והיא קשורה רק לאור המקיף. לכן נאמר על הגוים שהי' "רם על כל", ואילו את שמו של יעקב דורשים כיו"ד — האות הקטנה ביותר, ראשית שם הוי"ה — ועקב, כלומר שהוי"ה הוא "אלקינו" ונמשך פנימה.

הגם שיו"ד היא הארה מצומצמת⁸⁰ הלא מצער היא⁸¹ ויכולה ליכנס בפנימי ואין הכלי יכולה לקבל אלא ע"י צמצום כמו יו"ד כו'

אף שהיו"ד היא הארה מצומצמת — "הלא מצער היא" — היא יכולה להיכנס פנימה, שהרי הכלי יכול לקבל רק באמצעות צמצום, כמו היו"ד וכו'.

היו"ד היא נקודת אור קטנה ומצומצמת, ודווקא משום כך היא יכולה להיכנס פנימה. הכלי יכול לקבל רק אור שעבר צמצום.

כדי שמזה יהיה לו רשפי אש והתלהבות בתפלה וכיוצא בה שמפני שהיא הארה מועטת יש כח בלב להיות מכילה.

כדי שמכך יהיו לו רשפי אש והתלהבות בתפילה וכיוצא בה, שכן משום שההארה מועטת יש ללב כוח להכיל אותה.

משום שהאור קטן דיו כדי שהלב יוכל להכילו, הוא נעשה אש פנימית — התלהבות בתפילה ובעבודת ה' הדומה לה

18 והמשכת אלקות מלמעלה ג"כ ע"י התלבשות כלים אשר קדשנו במצותיו רמ"ח אברין דמלכא. ובימי האבות שלא ניתנה תורה היו להם עובדות אחרים כמו בארות ומקלות כו'.

גם המשכת אלקות מלמעלה נעשית באמצעות התלבשות בכלים: "אשר קדשנו במצותיו" — רמ"ח אברין דמלכא. ובימי האבות, כשעדיין לא ניתנה תורה, היו להם דרכי עבודה אחרות, כגון בארות ומקלות וכו'.

האלקות נמשכת אל תוך הנפש באמצעות המצוות, הנקראות רמ"ח "אברים של המלך", שבהן מתלבש רצון ה'. לפני מתן תורה היו לאבות מעשי עבודה אחרים, כגון בארותיו של יצחק ומקלותיו של יעקב, שמילאו תפקיד דומה.

משא"כ עכו"ם לפי שהוא רם ונשא עליהם דהיינו בחי' המקיף בלבד אינו נכנס תוך פנימיותם להיות בטל אליו רק הוא יש ונפרד בפ"ע שאין לו שייכות כלל הגם דקרו ליה אלקא דאלקיא:⁸²

אבל לא כך הוא אצל עובדי עבודה זרה: מכיוון שהוא רם ונישא מעליהם, כלומר, הוא נמצא אצלם רק בבחינת מקיף, הוא אינו נכנס אל תוכיותם כדי שיהיו בטלים אליו; אלא כל אחד מהם הוא ישות נפרדת לעצמו, שאין לה כל קשר אליו, אף שהם "קוראים לו "אלקא דאלקיא".

לעומת זאת, עובדי עבודה זרה מתייחסים אל ה' רק כאור מקיף שהוא "רם עלייהם: הוא אינו נכנס פנימה כדי שיתבטלו אליו, והם נשארים ישויות נפרדות. גם כשהם מכנים אותו "אלקא דאלקיא", הם מכירים בו רק ככוח עליון ורחוק, ולא כמי ששוכן בתוכם.

קטע 7 • 1911-22

קרבנות כמיין נוקבין

19 והנה הקרבנות הם העלאת מ"ן להיות ריח ניחוח⁸³ דהיינו כמו ריח שהוא משיב את הנפש כך הקרבנות הם מעלים מ"ן בבחי' ריח שיהיה ניחוח להוי"ה גילוי המשכת והשראת שכינתו שיהא שורה ומתגלה בחי' אלקות בנפשו

והנה, הקרבנות הם העלאת מ"ן, כדי להיות "ריח ניחוח": כלומר, כשם שריח משיב את הנפש, כך הקרבנות מעלים מ"ן בבחינת ריח, כדי שיהיה ניחוח להוי"ה — גילוי, המשכה והשראה של השכינה שלו, כך שבנפשו תשרה ותתגלה בחינת האלקות.

הקרבנות מעלים "מים נקיים", אתערותא דלתתא המעוררת תגובה מלמעלה. "ריח ניחוח" פועל כריח המחיה אדם המתעלף: הוא מביא לגילוי ולהשראת השכינה, כך שהאלקות מורגשת בתוך הנפש.

וזוהו ניחוח לשון ירידה דהיינו שיהא ירידה והשתלשלות אלקות מעילה לעילה עד שיכנס ויתגלה בנפש האדם בתוכו ובפנימיותו ממש והטעם כי

וזוהו ניחוח, מלשון ירידה: שתהיה ירידה והשתלשלות של אלקות מדרגה לדרגה, עד שתיכנס ותתגלה בנפש האדם, בתוכו — ובפנימיותו ממש. והטעם הוא ש

ניחוח נקשר לירידה, משום שתכליתו שהאלקות תרד מדרגה לדרגה, עד שתתגלה בפנימיותו של האדם. כעת מסביר אדמו"ר הזקן מדוע הקרבנות פועלים זאת.

הנה ענין העלאת מ"ן היינו כמו שמביאין למלך דבר חדש בכדי שיפנה אל בקשה הקטנה והנמוכה לגבי מעלת ומדרגת המלך.

ענין העלאת מ"ן הוא כמו הבאת דבר חדש למלך, כדי שיפנה לבקשה קטנה ונחותה ביחס לגדולתו ולמעמדו של המלך.

העלאת מים נקביים נמשלה להבאת דבר חדש למלך, כדי שיפנה לבקשה פשוטה לעומת גדולתו.

שע"י דבר חדש הוא ממשיך לב המלך כמו ע"י צפור המדברת⁸⁴ הגם שבנ"א מדברים בבינה יתירה. באמצעות דבר חדש אפשר למשוך את לב המלך, כמו באמצעות ציפור מדברת, אף שבני אדם מדברים בתבונה רבה יותר. מלך שיש לו הכול מתעורר מחידוש, כמו ציפור מדברת. בני אדם מדברים בתבונה רבה הרבה יותר, אבל אין בכך חידוש.

אך מצד החידוש שהצפור תדבר ע"י ימשיך ויעורר לב מלכים אין חקר⁸⁵ שיפנה לבקשת ההדיוט. אך בגלל החידוש שבכך שציפור מדברת, הדבר מושך ומעורר את "לב מלכים אין חקר", כך שיפנה לבקשתו של אדם פשוט. פלאה של ציפור מדברת מעורר את "לבו שאין לחקרו" של המלך, והוא פונה לבקשתו של האדם הפשוט. בדומה לכך, דבר חדש מלמטה מעורר את העליון.

20 ולכן העלאת מ"ן תלוי באתעדל"ת דייקא נפשות ישראל המלובשים בגוף כו'. הגם שהמלאכים עומדים ברום עולם ותמיד מששת ימ"ב בלי הפסק אומרים ביראה קדוש גם בדעת יותר ידברו שהשגתם גדולה ועצומה ומתענגים על ה' לאין קץ.

לכן העלאת מ"ן תלויה דווקא באתערותא דלתתא של נשמות ישראל המלובשות בגוף וכו'. אף שהמלאכים עומדים ברום העולם, ומאז ששת ימי בראשית אומרים תמיד, בלי הפסק, "קדוש" ביראה, וגם מדברים בדעת גדולה יותר, שכן השגתם גדולה ועצומה והם מתענגים על ה' בלי גבול.

העלאת מים נקביים תלויה בנשמות שבגופים, ולא במלאכים. המלאכים משבחים את ה' בלי הפסק, ביראה, בהבנה עמוקה ובעונג שאין לו סוף, אך אין בכך חידוש.

משא"כ למטה שיש מחשבות זרות רבות הטורדות ומפילות לב האדם וגם האהבה שמעורר חולפת ועוברת ויש לה הפסק וכו'.

אבל למטה אין הדבר כך: יש מחשבות זרות רבות שמטרידות ומחלישות את לב האדם; וגם האהבה שהוא מעורר חולפת ונעלמת, ויש בה הפסק וכו'.

למטה, מחשבות מטרידות מכבידות על לב האדם, וגם האהבה שהוא מעורר באה והולכת

אך בשביל החדוש שכזה שהרי כח זה באדם למטה להיות מדבר הוא מאכילה ושתייה.

אך הדבר יקר משום החידוש שבו, שהרי הכוח שיש לאדם למטה לדבר בא מאכילה ומשתייה

מה שמעניק לעבודתו ערך הוא החידוש שבה: אפילו כוחו לומר את מילות התפילה תלוי במזון ובמשקה גשמיים

21 ומי שאינו אוכל ג' ימים^{86,87} נעשה חלוש ואין לו כח הדבור בשלימות וכן כמה מניעות שתלוי בגשמיות כמו מניעת הקור כו'

מי שאינו אוכל שלושה ימים נחלש ואין לו כוח דיבור שלם; וכך גם יש כמה מניעות שתלויות בגשמיות, כגון מניעת הקור וכו'

תלותו של הדיבור בגוף ברורה: לאחר שלושה ימים בלי אוכל אין האדם יכול לדבר כראוי, וגם קור ותנאים גופניים אחרים יכולים להפריע לו.

הרי כח הדבור שלמטה שחיותו מדברים גשמיים דבר זה יקר מאד בעיני ה'. וכמשל צפור הנ"ל. וכן כל הקרבנות כבשים ועזים הוא מהתלבשות ב"ע כו'.

הרי שכוח הדיבור שלמטה, שחיותו באה מדברים גשמיים, יקר מאוד בעיני ה', כמו במשל הציפור הנזכר לעיל. וכך גם כל הקרבנות, כבשים ועזים, באים מהתלבשות בעולמות בריאה, יצירה ועשיה וכו'

היכולת לשבח את ה' באמצעות דיבור שמקור חיותו גשמי יקרה לו, כמו הציפור המדברת. גם קרבנות בעלי החיים באים מהעולמות התחתונים בריאה, יצירה ועשיה.

ולכן כשעולה למעלה הוא דבר חדש מה שלא נראה כן בעולמות עליונים ולכן הם המעלים מ"ן ולכן נק' בשם מנחה. מנחה ר"ת מ"ן מיין נוקבין.

לכן, כשהדבר עולה למעלה, הוא חידוש, שלא נראה כמותו בעולמות העליונים; משום כך הם מעלים מ"ן, ולכן הם נקראים מנחה. ראשי התיבות של "מנחה" הם מ"ן — מים נקביים

כאשר דבר מהעולמות התחתונים עולה למעלה, הוא חידוש שאינו מצוי שם, ולכן הקרבנות מעלים מים נקביים ונקראים מנחה. שתי האותיות הראשונות של מנחה, מ"ם ונ"ן, הן ראשי התיבות של מים נקביים

ח' חכמה ומזל הח' נוצר חסד^{88,89} ומשפיע בה' בה' בראם⁹⁰ היא בחי' כנ"י (גם לשון מנחה מלי' ניחוח) והנה לע"ל כתיב אז אהפך אל עמים⁹¹ שפה ברורה כו'.

החי"ת היא חכמה והמזל השמיני, "נוצר חסד", המשפיע בה"א — "בהבראם", "בה' בראם" — שהיא בחינת כנסת ישראל. (גם מנחה היא מלשון ניחוח). והנה, על העתיד לבוא נאמר: "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה" וכו'.

האותיות הנותרות הן חי"ת, הרומזת לחכמה ולמקורה במידת הרחמים השמינית, "נוצר חסד", וה"א, מלכות, כפי שדרשו בגמרא: "בה' בראם"; והיא כנסת ישראל. לאחר מכן פונה אדמו"ר הזקן לפסוקים העוסקים בעמים לעתיד לבוא, ומתחיל בנבואת צפניה על "שפה ברורה".

וכן דהע"ה אמר הודיעו בעמים עלילותיו⁹² וכתוב הבו לה' משפחות עמים כו' ויאמרו⁹³ בגוים⁹⁴ כו'.

וכן אמר דוד המלך עליו השלום: "הודיעו בעמים עלילותיו", ונאמר: "הבו לה' משפחות עמים" וכו', "ויאמרו בגוים" וכו'.

גם דוד קרא לפרסם בין העמים את עלילות ה', ולמשפחות העמים לתת לו כבוד.

ולהבין מה לנו להזכיר את עובדי כוכבים. אך הענין כי הנה כל הבירורין הוא מבחי' עמים ששם נפלו רפ"ח הנצוצין והוא

וצריך להבין מדוע עלינו להזכיר את עובדי הכוכבים. אך הענין הוא שכל הבירורים הם מבחינת העמים, שבה נפלו רפ"ח — הניצוצות; וזהו

אדמו"ר הזקן שואל מדוע הכתובים עוסקים בעמים. תשובתו היא שעבודת הבירור נעשית בקרב העמים, שבהם נפלו 288 הניצוצות בשבירת הכלים.

ע"י בחי' לבונה שהוא המקיף שעליהם שהוא יתברר ויעלה למעלה בקדושה ויהיה עשו במדרגתו הגבוה לפני מלך מלך כו' מעולם התהו בקדושה

באמצעות בחינת הלבונה, שהיא האור המקיף שעליהם, כדי שהיא תתברר ותעלה למעלה בקדושה, ועשו יהיה במדרגתו הגבוהה, "לפני מלך מלך" וכו', מעולם התהו, בקדושה.

הניצוצות מתבררים באמצעות הלבונה, האור המקיף שעל העמים. אז יושב עשו לשורשו הנעלה בקדושת התהו, "לפני מלך מלך".

כי יעקב י' עקב הוא בחי' פנימי ויקם עדות ביעקב⁹⁵ ותורה שם בישראל ואתם קרויים אדם⁹⁶ אדם מ"ה עולם התקון ולע"ל יתברר גם עשו שמעולם

כי יעקב, יו"ד עקב, הוא בחינת הפנימיות: "ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל"; ו"אתם קרויים אדם" — אדם בגימטריה — מ"ה, עולם התקון. ולעתיד לבוא יתברר גם עשו, שמקורו בעולם

יעקב, היו"ד והעקב, הוא האור הפנימי של עולם התקון, והתורה הושמה "ביעקב"; ישראל נקראים אדם, שערכו בגימטריה 45, כשם מ"ה, שם התקון. לעתיד לבוא יתברר גם עשו, שמקורו בתהו.

התהו בחי' המקיף שיהי' בחי' מקיף דקדושה ויוכלל הכל ביעקב שיהי' ליעקב גם בחי' המקיף שהוא בחי' ומדרגה יותר עליונה שם ס"ג שהוא גדול משם מ"ה ואשת חיל⁹⁷ כו':⁹⁸

התוהו, שהוא בחינת המקיף, ויהיה מקיף של קדושה, והכול ייכלל ביעקב, כך שגם ליעקב תהיה בחינת המקיף, שהיא בחינה ומדרגה עליונה יותר, שם ס"ג, הגדול משם מ"ה; ו"אשת חיל" וכו'.

אז האור המקיף של התוהו ייעשה קדוש, וגם יעקב יקבל אותו: שם ס"ג (63), הגבוה משם מ"ה (45). הדבר נרמז ב"אשת חיל עטרת בעלה" — הדרגה התחתונה נעשית כתר מעל לדרגה שמעליה.

22 והנה כפי ההמשכה שלמעלה כך צ"ל המ"ן שמלמטה וכדי להמשיך בחי' המקיף עליון דקדושה צ"ל העלאת מ"ן בבחי' מקיף דהיינו למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת וכנ"ל.

והנה, כפי ההמשכה שמלמעלה, כך צריכה להיות המ"ן שמלמטה. כדי להמשיך את בחינת האור המקיף העליון של הקדושה, צריכה להיות העלאת מ"ן בבחינת מקיף, כלומר מעבר למה שהנפש יכולה להכיל, כנזכר לעיל.

האתערות דלתתא צריכה להתאים למה שהיא מבקשת להמשיך מלמעלה. כדי להמשיך את האור המקיף העליון, המים הנקביים של האדם צריכים להיות בעצמם בבחינת מקיף — אהבה שמעבר למה שהנפש יכולה להכיל.

ובפרט כשרואה בנפשו הפחיתות מרבית מחשבות המעיקים וטורדים ומפילים אזי צריך הוא לצעוק אל⁹⁹ ה' בצר לו למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת.

ובפרט כשהוא רואה את השפלות שכנפשו, מרוב מחשבות שמכבדות, מטרידות ומחלישות אותו; אז עליו לזעוק אל ה' בעת צרתו, מעבר למה שהנפש יכולה להכיל.

הדבר נכון במיוחד כאשר האדם רואה עד כמה מחשבותיו המטרידות הורידו אותו. אז עליו לזעוק אל ה' מתוך צרתו, בעוצמה שמעבר למידתו.

קטע 8 • 231-26

קרבנו של יעקב לתהו

23 ולכן כשראה יעקב את עשו למטה קם עליו הקריב מנחה היא העלא' לעשו אחיו שלמעלה מעולם התהו ששם הוא אחיו

לכן, כשראה יעקב את עשו שלמטה קם עליו, שלח אליו מנחה — העלאה לעשו אחיו שלמעלה, מעולם התוהו, שבו הוא אחיו.

כשראה יעקב את עשו שלמטה בא לקראתו, הוא שלח מתנה, קרבן המעלה מים נקביים, אל עשו "אחיו" שלמעלה. בשורשו בתוהו השניים אכן אחים.

כי יעקב יש לו ב' בחיי רוי"ש. שוב בבחי' י' עקב ורצוא בבחי' ביטול לגמרי כו' להמשיך בחיי המקיף עליון.

כי ליעקב יש שתי בחינות, רצוא ושוב: שוב בבחינת יו"ד עקב, ורצוא בבחינת ביטול גמור וכו', כדי להמשיך את בחינת האור המקיף העליון.

ליעקב יש רצוא ושוב: שוב בבחינת היו"ד והעקב, האור הפנימי, ורצוא בבחינת ביטול גמור, המגיע אל האור המקיף העליון.

ואזי יהיי עשו שלמטה ממילא בטל ואזי יקוים אז אהפך אל עמים¹⁰⁰ כי מעשה אבות סימן לבנים^{101, 102} שהם עשו הכנה לבניהם לע"ל במעשיהם.

ואז עשו שלמטה יתבטל מאליו, ויתקיים "אז אהפך אל עמים"; שהרי מעשה אבות סימן לבנים, משום שבמעשיהם הכינו את הדרך לבניהם לעתיד לבוא.

לאחר שהאור המקיף יימשך, עשו שלמטה יתבטל מאליו, ויתקיימו דברי הנבואה על העמים. מעשי האבות הכינו את הדרך לצאצאיהם לעתיד לבוא.

24 והנה העלאת מ"ן¹⁰³ של התקון גלוי וידוע לנו ע"פ התורה פרים בני בקר שנים¹⁰⁴ כו'.

והנה, העלאת מ"ן של התיקון גלוי וידוע לנו מן התורה: "פרים בני בקר שנים" וכו'.

קרבת התיקון מפורטים בתורה, עד למספר הפרים בכל חג.

בפסח כך. ובשבועות כך כו' משא"כ העלאת מ"ן לעולם התהו אין אתנו יודע עד מה¹⁰⁵ האיך ומה הם הקרבנות ואיזה שיעור

בפסח כך, ובשבועות כך וכו'. אבל לגבי העלאת מ"ן לעולם התהו, "אין אתנו יודע עד מה": כיצד, מהם הקרבנות ומה שיעורם

לכל חג יש קרבנות משלו. אך איש אינו יודע אילו קרבנות מגיעים עד התהו, מאיזה סוג ובאיזו כמות.

רק יעקב אע"ה ידע ענינם וכך שלח קרבנות עזים מאתים¹⁰⁶ כו' שהם קרבנות אחרים אשר לא כתובים בתורה בקרבנות דתקון ושיעורים אחרים.

רק יעקב אבינו עליו השלום ידע את ענינם. לכן שלח קרבנות: "עזים מאתים" וכו' — קרבנות אחרים, שאינם כתובים בתורה בין קרבנות התיקון, ובשיעורים אחרים.

רק יעקב ידע עליהם. המתנה ששלח — מאתיים שעירות עזים ושאר הבהמות — הייתה קרבנות של תהו, מסוגים ובמספרים שאינם מופיעים בתורה בין קרבנות התיקון.

25 ולכן הקריב גם גמלים שהם טמאים בקרבנות דתקון. אך בקרבנות דתהו כתיב מי יתן טהור מטמא¹⁰⁷ כו'.

לכן הוא הקריב גם גמלים, שהם טמאים, בקרבנות של תיקון. אבל על הקרבנות של תהו נאמר: "מי יתן טהור מטמא" וכו'.

יעקב שלח אפילו גמלים, בעלי חיים שלא ניתן להקריב כלל בעולם התיקון. בתהו, לעומת זאת, הטמא יכול להפוך לטהור, כפי שרומזת שאלתו של איוב: "מי יתן טהור מטמא".

ששם כחשכה כאורה^{108, 109} כו' קטן וגדול שם הוא¹¹⁰ כו' השוה ומשוה כו'. וזהו ענין ויחבקהו.¹¹¹ שעשו חיבק את יעקב.

ששם "כחשכה כאורה" וכו'; "קטן וגדול שם הוא" וכו'; "השוה ומשוה" וכו'. וזהו ענין "ויחבקהו": שעשו חיבק את יעקב.

באותה דרגה, חושך ואור, קטן וגדול, שווים לפני ה'. לכן עשו יכול היה לחבק את יעקב.

26 ובכ"מ הזכר מחבק וכמ"ש וימינו תחבקני¹¹² שהמשפיע מחבק את המקבל ומקיפו מכל צד להגביהו למעלה כו'. והיינו לפי שעשו שרשו מבחי מקיף מעולם התהו.

ובכל מקום הזכר הוא המחבק, כמו שנאמר: "וימינו תחבקני"; המשפיע מחבק את המקבל ומקיף אותו מכל צד כדי להגביהו למעלה וכו'. והיינו משום ששורשו של עשו הוא מבחינת המקיף של עולם התהו.

בדרך כלל הזכר, המשפיע, הוא המחבק: הוא מקיף את המקבל ומגביה אותו. עשו מחבק את יעקב מפני ששורשו הוא באור המקיף של תהו, שהוא למעלה מיעקב.

אך הדרך שיגיע לזה הוא ע"י כי והוא עבר לפניהם¹¹³ בחי' והוא כו' ואח"כ וישתחו ארצה שבע פעמים בחי' נפ"א ללקט נצוצין. עד גשתו עד אחיו.

אך הדרך להגיע לכך היא באמצעות "והוא עבר לפניהם", בחינת "והוא" וכו'; ואחר כך "וישתחו ארצה שבע פעמים", בחינת נפילת אפיים, כדי ללקט נצוצות, "עד גשתו עד אחיו".

יעקב הגיע לכך בכך שהקדים לעבור לפני בני משפחתו — "והוא", הנקרא כאן "הוא", שבחסידות מציין את הנסתר — והשתחוה שבע פעמים. אדמו"ר הזקן מפרש זאת כנפילת אפיים שבתפילה, המלקטת נצוצות שנפלו. כך הוא התקרב אל אחיו.

פ"י עד שגשש ופגע באחיו דהיינו שליקט את הטוב שבעשו בחי' לבונה שעייז הוא אחיו של יעקב שהמקיף והפנימי נלקחו ממקום א'.

פירוש: עד שגשש ופגע באחיו, כלומר, עד שליקט את הטוב שבעשו, בחינת לבונה; ועל ידי כך הוא אחיו של יעקב, שכן המקיף והפנימי נלקחו ממקום אחד.

"עד גשתו" מתפרש כ"עד שגישש" ופגש את אחיו: עד שליקט את הטוב שבעשו, את בחינת הלבונה. אז עשו הוא באמת אחיו של יעקב, שכן האורות המקיפים והפנימיים באים מאותו מקור.

קטע 9 • 271-30

החיבוק, הנשיקה והבכי

27 ואזי וירץ עשו לקראתו.¹¹⁴ עשו הוא כח המלוכש בעשו הגשמי רץ ממטה למעלה לקראתו וכמשל הנרות שבטלים לאבוקה כאשר נקרבו אורם לאור האבוקה כו'.

ואז "וירץ עשו לקראתו". עשו הוא הכוח המלוכש בעשו הגשמי, שרץ מלמטה למעלה לקראתו, בדומה למשל הנרות שמתבטלים בפני אבוקה כאשר אורם מתקרב לאור האבוקה וכו'.

ריצתו של עשו לקראת יעקב היא הכוח הקדוש החבוי בעשו הגשמי, העולה אל מקורו. הדבר דומה לנרות קטנים שלהבותיהם נבלעות באבוקה כאשר מקרבים אותם אליה.

ואחר שנברר בחי' הטוב שבו אזי ויחבקהו מלמעלה למטה שנכנס המקיף עליון ג"כ ביעקב.

ואחרי שבורר בחינת הטוב שבו, אז "ויחבקהו" מלמעלה למטה, שכן גם המקיף העליון נכנס ליעקב.

לאחר שבורר הטוב שבעשו, בא החיבוק מלמעלה למטה: גם האור המקיף העליון של תהו נכנס ליעקב.

28 ונמצא שנכללו ביעקב כל הבחי' כנ"ל. ועי' וישקהו¹¹⁵ בחי' נשיקין ונקוד עליו¹¹⁶ בחי' נקודות הוא בחי' חכמה והיינו לפי שבשבירה היה הסתלקות חכמה ועתה אחר הבירור הנה נתגלה.

נמצא שכל הבחינות שנזכרו לעיל נכללו ביעקב. ועל ידי כך "וישקהו" — בחינת נשיקות; ומנוקד עליו — בחינת נקודות, שהיא בחינת חכמה. והיינו משום שבשבירה הסתלקה החכמה, וכעת, לאחר הבירור, היא התגלתה.

כעת, כשהאורות הפנימיים והמקיפים כלולים ביעקב, עשו "וישקהו", ובספר התורה מסומנות נקודות מעל המילה. הנקודות, שהן הנקודות הקטנות ביותר, מסמלות את החכמה, שהסתלקה בשבירה וכעת מתגלה לאחר הבירור.

ואח"כ ויבכו הנה בכיה¹¹⁷ היא מפני שמחה או מרירות שע"י כיווץ במוח דוחה המותרות בליחות הדמעות.¹¹⁸

ואחר כך "ויבכו". בכי בא מתוך שמחה או מתוך מרירות; על ידי כיווץ במוח הוא דוחה את המותרות בליחות הדמעות.

אחר כך הם בכו. בכי בא משמחה או מצער; במצב של צער המוח מתכווץ וסוחט דמעות, שאותן אדמו"ר הזקן מתאר כלחות מיותרת שנדחית החוצה.

וע"י שמחה הוא כמ"ש בזוהר שה"ש¹¹⁹ גבי ר"ע שזלגו עיניו¹²⁰ כו'. והיינו לפי שהשמחה הוא התפשטות החיות כמ"ש ושמועה טובה¹²¹ טובה תדשן עצם.

ובכי מתוך שמחה הוא כפי שכתוב בזוהר על שיר השירים בעניין רבי עקיבא, שעניו זלגו וכו'. והיינו משום שהשמחה היא התפשטות החיות, כמו שנאמר: "שמועה טובה תדשן עצם".

בכי מתוך שמחה מודגם בסיפור על רבי עקיבא, שעניו זלגו דמעות כשמע את סודות שיר השירים, כפי שמספר הזוהר. השמחה מרחיבה את החיות, כפי שנאמר: "שמועה טובה תדשן עצם".

וכמעשה דאספסיינוס¹²² כו' הוא הילוך הדם בעורקים וכן ברוח החיות שבו וכן בהמשכות מוחין חדשים כי יש בחי' עיבור יניקי מוחין.

וכמו במעשה של אספסיינוס וכו': זהו הילוך הדם בעורקים, וכן ברוח החיים שבו, וכן בהמשכת מוחין חדשים, שכן יש בחינות של עיבור, יניקה ומוחין.

התלמוד מספר שכאשר אספסיינוס שמע שנעשה קיסר, התנפחה רגלו והוא לא היה יכול לנעול את נעלו: השמחה גרמה לדם לזרום בעוצמה. השמחה מרחיבה גם את רוח החיים וממשיכה שלבים חדשים של שכל, שבקבלה מתפתחים באמצעות עיבור, יניקה ומוחין.

29 והנה כשיש כלי למטה לקבל השמחה אז היא מתפשטת ונותנת מוחין חדשים. וכן עיי' מתפשט רוח החיים לדשן עצם כנ"ל. אבל כשהכלי שלמטה קטן מהכיל אזי מתקבץ במוח ודוחה המותרות בליחות הדמעות.

והנה, כשיש כלי למטה לקבל את השמחה, היא מתפשטת וממשיכה מוחין חדשים; וכך גם רוח החיים מתפשטת על ידה, כדי "לדשן עצם", כנזכר לעיל. אבל כשהכלי שלמטה קטן מלהכיל אותה, היא מתקבצת במוח ודוחה את המותרות בלחות הדמעות.

כשאדם מסוגל להכיל את שמחתו, היא מתפשטת בו ומביאה הבנה וחיות חדשות. כשהשמחה גדולה מכדי שיוכל להכילה, היא מתרכזת במוח וגולשת החוצה כדמעות.

30 וענין זה היה ג"כ גבי יעקב ועשו שהי' התגלות בחי' כתר למעלה מעלה כו' והיה רוב שמחה שנתקרבו כ"כ מעלה מעלה עם מה שנפל למטה מטה בריחוק בשבה"כ.

וכך היה גם אצל יעקב ועשו: התגלתה בחינת כתר, למעלה מעלה וכו', והשמחה הייתה גדולה מאוד על כך שהעליון ביותר התקרב כל כך למה שנפל למטה מטה ורחק בשבירת הכלים.

במפגש של יעקב ועשו התגלתה כתר, הדרגה העליונה ביותר, והיא התאחדה עם מה שנפל למטה ביותר בשבירה. השמחה הייתה גדולה מכדי להכילה, ולכן הם בכו.

עשו ויעקב כמו שני אחין שלא ראו זא"ז זמן רב מאז היה שבה"כ. וז"ש לע"ל בבכי יבאו¹²³ שע"י בחי' בכיה דוקא שהוא ע"י התגלות מדרגות הגבוהות כו'. ובתחנונים אובילים אל נחלי מים:

עשו ויעקב היו כשני אחים שלא ראו זה את זה זמן רב, מאז הייתה שבירת הכלים. וזהו שנאמר על העתיד לבוא: "בבכי יבואו" — דווקא באמצעות בחינת הבכי, שבאה מהתגלות הדרגות הגבוהות וכו'; "ובתחנונים אובילים אל נחלי מים".

הם היו כאחים שהתאחדו מחדש לאחר פרידה ממושכת, מאז שבירת הכלים. כך גם בגאולה העתידה יבואו בני ישראל "בבכיה" — כדמעות של שמחה על התגלות הדרגות העליונות ביותר — וה' יוביל אותם לנחלי מים.

בעבודה

אהבת ה' של האדם צריכה לחרוג ממידתו, ובייחוד כשהוא חש עד כמה מחשבות המסיחות את דעתו הורידו אותו, ולזעוק אל ה' מעבר למה שהנשמה יכולה לשאת. עם זאת, על הרצוא להיות תמיד מאוזן בשוב מקביל: להישאר בגוף ולהמשיך אלקות למטה באמצעות התורה והמצוות, כפי שרבי עקיבא נכנס ויצא בשלום.

שאלות לשיחה

1. מדוע אהבתו העזה של בן עזאי לה' לא הייתה דרך התורה, ומה היה שונה בהתעלותו של רבי עקיבא?
2. כיצד משל הציפור המדברת מסביר מדוע עבודת הנשמות בגופים יכולה לעורר את ה' יותר משבחם התמידי של המלאכים?
3. מדוע מה שלמעלה יותר עשוי להיות למטה נחות וטמא, כמו האריה והשור, וכיצד הדבר מסביר שעשו היה הבכור?
4. מה פירוש הדבר למעשה לאזן את הרצוא בשוב, כמו מים המעורבים ביין?
5. מדוע בכו יעקב ועשו, וכיצד קושר המאמר את בכיים לגאולה העתידה?

הערות

פסוק 1

1 ויקם בלילה

ההערה אומרת שבמקום זה נדפס גם תמליל אחר של המאמר, שרשם שומע אחר.

הערת קה"ת

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' צ. צד.

2 ויקם בלילה הוא

יעקב קם בלילה ולוקח את נשיו ואת ילדיו לחצות את מעבר יבוק. המאמר מפרש את המעבר כעלייה רוחנית.

בראשית ל"ב:23ג

וַיָּקָם בַּלַּיְלָה הוּא וַיִּקַּח אֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת־שְׁתֵּי שְׁפָחָתָיו וְאֶת־אֶחָד עֶשֶׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֵר אֶת מַעְבַּר יַבֹּק:

And he rose up that night, and took his two wives, and his two handmaids, and his eleven children, and passed over the ford of the Jabbok.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, כג.

3 ויקחם ויעברם את הנחל

יעקב לוקח את משפחתו ומעביר אותה את הנחל. אדמו"ר הזקן מצטט זאת כחלק מפסוקי הפתיחה שהוא מפרש.

בראשית ל"ב:24ד

וַיִּקַּח־ם וַיַּעֲבֵר־ם אֶת־הַנָּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ:

And he took them, and sent them over the stream, and sent over that which he had.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 יחוד ברכה וקדושה

ההערה מפנה למאמר ב"זואת הברכה" על הביטוי "יחוד ברכה וקדושה". הקטע שם עוסק במדרגות שלמעלה מהשכל, ברצון ובתענוג העליונים, בתחום שהמאמר הזה מכנה "מעבר לנהר".

הערת קה"ת

ראה לקו"ת ברכה צג, ד.

5 בעבר הנהר ישבו אבותיכם

למילים האלה Joshua 2:24הערת קה"ת מפנה ל

Joshua 2:24הושע ב':כ"ד

הערת קה"ת

ההושע ב, כד.

6 בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם

ההושע מספר שהאבות ישבו בעבר הנהר. כאן "מעבר לנהר" נעשה שורשם של האבות שלמעלה מבינה.

Joshua 24:2ב'הושע כ"ד:2

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם כֹּה־אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנָּהָר יֹשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תָּרַח אָבִי אֲבָרָהָם וְאָבִי נָחוֹר וַיַּעֲבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים:

And Joshua said unto all the people: 'Thus saith the L-RD, the G-d of Israel: Your fathers dwelt of old time beyond the

River, even Terah, the father of Abraham, and the father of Nahor; and they served other gods.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

7 ופי' הנהר הוא בחי' בינה

המאמר בפרשת משפטים חוזר לזיהוי הנהר עם בינה ומצטט את אותו זהר בפרשת אמור. הקטע שם מתאר את ההמשכה המסודרת מדעת אל המחשבה והדיבור, ואת הכתר שמתגלה בו"א באמצעות דעת.

הערת קה"ת

פי' אמור צה, ב. ראה לקמן עה, ד.

8 ונהר יצא מעדן

נהר יוצא מעדן להשקות את הגן. בקבלה הנהר הוא בינה, שדרכה מתועלת ההשפעה מלמעלה.

בראשית ב':10

וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֵּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, י.

9 ושרש האבות הוא מעבר הנהר . . ונשפלו . . בו"א דאצילות

ההערה מצטטת את דרך מצותיך, האומרת ש"מעבר לנהר" פירושו מה שלמעלה מחכמה ובינה דאצילות, האורות המקיפים שלמעלה מסדר ההשתלשלות. הדבר תואם למיקום שורשם של האבות בכתר במאמר זה.

הערת קה"ת

וכ"כ בדרך מצותיך פב, ב "אבל עבר הנהר היינו מה שלמעלה מחו"ב דאצילות והוא בחי' המקיפים שלמעלה מהשתלשלות" ע"ש. ראה סה"מ תרל"ט ח"א בהנחת כ"ק מהורש"ב ע' קעז.

10 וע' בזהר פי' אמור

אותו קטע בזהר בפרשת אמור, שלפיו האבות נמשכו אל מחוץ לנהר העליון, מובא גם במאמר בפרשת משפטים.

הערת קה"ת

צה, ב: "בעבר הנהר ישבו ואפיק לון מגו נהרא עילאה כל הנהר ההוא דאשתמודע". ע"כ. מובא גם לקמן עה, ד ובמ"מ. וראה הלשון באוה"ת נ"ך כרך א ע' ה ע"פ זה וז"ל: "וא"כ מפרשו על ונהר יוצא מעדן בינה דאצ"י". בענין עבר הנהר ברוב הדרושים מציין הצ"צ ללקו"ת פי' בחוקותי דרוש הראשון מה, א.

11 וע' בזהר פי' אמור מ"ש ע"פ זה

הזהר על "בעבר הנהר ישבו אבותיכם" אומר שהאבות נמשכו אל מחוץ לנהר העליון. אדמו"ר הזקן מפנה את הקורא לשם כדי לעיין בפירושו לפסוק.

ספר הזהר, אמור ל"ה:קע"א-ל"ח:קפ"חZohar, Emor 35:171-38:188

2 פסוק 12

12 ויעבר את אשר לו

יעקב מעביר את כל אשר לו. אדמו"ר הזקן מפרש זאת כהעלאת כל מה

ושם דף קע"ו ע"א

18

המשך אותו דיון בזהר, שאליו מפנה גם אדמו"ר הזקן.

ספר הזהר, ספרא דצניעותא א"ב' 1:2-2:13 Zohar, Sifra DiTzniuta

פסקה 4

19

בסעודת אחשוורוש הוגשו משקאות "בכלים מכלים שונים". החסידות משתמשת בביטוי לתיאור המצוות הרבות והשונות המשמשות כלים לאלוקות.

אסתר 1:7:1 Esther

והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים ויין מלכות רב פי' המלך:

And they gave them drink in vessels of gold—the vessels being diverse one from another—and royal wine in abundance, according to the bounty of the king.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 5

20

ובע"כ אתה חי

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

אבות ד, כב.

21

ובע"כ אתה חי

המשנה אומרת שעל כורחך נוצרו ועל כורחך אתה חי. אדמו"ר הזקן משתמש בכך כדי לתאר את חזרת הנשמה הנדרשת לחיים בתוך הגוף.

משנה אבות ד': כ"ב Pirkei Avot 4:22

הוא ה'ה אומר, הילודים למות, והמתים להחיות, והחיים לדון. לידע להודיע ולהודיע שהוא אל, הוא היוצר, הוא הבורא, הוא המבין, הוא הדן, הוא עד, הוא בעל דין, והוא עתיד לדון. ברוך הוא, שאין לפניו לא עולה, ולא שכיחה, ולא משוא פנים, ולא מקח שחד, ששכל שלו. ודע ששכל לפי השבון. ואל יבטיחה יצרה ששואל בית מנוס לה, שעל כרחק אתה נוצר, ועל כרחק אתה נולד, ועל כרחק אתה חי, ועל כרחק אתה מת, ועל כרחק אתה עתיד לתן ...

He used to say: the ones who were born are to die, and the ones who have died are to be brought to life, and the ones brought to life are to be judged; So that one may know, make known and have the knowledge that He is G-d, He is the designer, He is the creator, He is the discerner, He is the judge, He the witness, He the complainant, and that He will summon to judgment. Blessed be He, before Whom there is no iniquity, nor forgetting, nor ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

22

"כלים מכלים שונים", ביטוי המתאר כאן את המצוות הרבות שבהן נמשך. אור אין סוף.

אסתר 1:7:1 Esther

והשקות בכלי זהב וכלים מפלים שונים ויין מלכות רב פי' המלך:

And they gave them drink in vessels of gold—the vessels being diverse one from another—and royal wine in abundance, according to the bounty of the king.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

שתיקן אל המדרגה שמעבר לנהר.

בראשית ל"ב: כ"ד Genesis 32:24

ויקחם ויעברם את־הנחל ויעבר את־אשר־לו:

And he took them, and sent them over the stream, and sent over that which he had.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

13

ויותר יעקב לבדו

יעקב נשאר לבדו ואיש נאבק עמו עד עלות השחר. כאן הישארותו מאחור היא לשם בירורו של עשו.

בראשית ל"ב: כ"ה Genesis 32:25

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר:

And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him until the breaking of the day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, כו.

14

יעקב נשאר לבדו ואיש נאבק עמו עד עלות השחר. כאן הישארותו מאחור היא לשם בירורו של עשו.

בראשית ל"ב: כ"ה Genesis 32:25

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר:

And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him until the breaking of the day.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 3

15

דיעקב הוא בחי' תפארת

ההערה אומרת שעניין היות יעקב תפארת, שאותו היא קושרת לזהר חדש על כי תשא, מוסבר שם.

הערת קה"ת

זהר חדש תשא (מד, ב). נתבאר באוה"ת ויחי תתקצג, ב.

16

בזהר פ' תרומה . . קע"ו ע"א

לפי ההערה, אור התורה על תרומה מסביר את עניין ה"בריה", ואור התורה על ויחי מסביר את הביטוי "מן הקצה אל הקצה" ואת מעברו של הבריה התיכון לאורך המשכן כולו.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת תרומה ע' איתתקלב שמפרש פי' "בריה". וראה שם ע' איתתקז וע' איתתקח ואילך. וענין "מן הקצה אל הקצה" באוה"ת ויחי שפה, ב.

17

הבריה התיכון של המשכן עבר בקרשים מן הקצה אל הקצה. הזהר מפרש אותו כקו האמצעי, יעקב, המחבר בין שני הצדדים.

שמות כ"ו: כ"ח Exodus 26:28

והבריה התיכון בתוך הקרשים מברח מן־הקצה אל־הקצה:

and the middle bar in the midst of the boards, which shall pass through from end to end.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 6

ד' שנכנסו לפרדס

התלמוד מספר על הארבעה שנכנסו לפרדס ועל מה שאירע לכל אחד מהם. אדמו"ר הזקן מסביר את התוצאות באמצעות רצוא ושוב

חגיגה י"ד ב:ח"ח:8 Chagigah 14b

תנו רבנן: ארבעה נכנסו בפרדס, ואלו הן: בן עזאי, וכן זומא, אחר, ורבי עקיבא. אמר להם רבי עקיבא: כשאנתם מגיעין אצל אבני שיש טהור, אל תאמרו "מים מים", משום שנאמר: "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

חגיגה יד, ב. ראה לקו"ת שלח מ, ד. ואתחנן ח, ב. שה"ש לו, ב מציינים לכאן. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תקכו שמציין לכאן. וראה שם ע' תקמא. נזכר בדיה וכל העם רואים בסה"מ תרמ"ז ע' צד.

רק ר"ע נכנס בשלום

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

בגירסת העין יעקב שם. ירושלמי שם פ"ב ה"א.

רק ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום

הנוסח בתלמוד הירושלמי לסיפור, שבו נאמר שרבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום.

תלמוד ירושלמי חגיגה ב:א'1:2 Jerusalem Talmud Chagigah 2:1

אפשר לעולם שיתקיים ע"י אחרים

בן עזאי מסביר מדוע לא נשא אישה: נפשו השתוקקה לתורה, והעולם יכול להתקיים באמצעות אחרים.

יבמות ס"ג ב:י"ח:63 Yevamot 63b

אמרו לו לכן עזאי: יש נאה דורש ונאה מקיים, נאה מקיים ואין נאה דורש, ואתה נאה דורש, ואין נאה מקיים. אמר להן בן עזאי: ומה אעשה שנפשי חשקה בתורה, אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

עזה כמות האהבה

"עזה כמות אהבה". כאן מדובר באהבת ה' עזה כל כך שהיא מפרידה את הנשמה מן הגוף.

Song of Songs 8:6 שיר השירים ח:ו

שימיני כחותם על־לִבִּי כחותם על־זרועי כִּי־עֵזָה כְּמוֹת אֶהְבֶּה קֶשֶׁה כְּשֹׂאֵל קִנְיָה רִשְׁפִּיהָ רִשְׁפִּיהָ אֵשׁ שְׁלֵהֶבְתִּיהָ:

Set me as a seal upon thy heart, As a seal upon thine arm;
For love is strong as death, Jealousy is cruel as the grave;
The flashes thereof are flashes of fire, A very flame of the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ח, ו.

כי לשבת יצרה

ה' לא ברא את העולם לתוהו, אלא יצר אותו כדי שייושב. אדמו"ר הזקן

משתמש בכך כדי להראות שדרך התורה היא תיקון, חיים בתוך העולם

ישעיהו מ"ה:י"ח:45 Isaiah 45:18

כִּי כֹה אָמַרְתִּי בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹקִים יִצֵּר הָאָרֶץ וְעָשָׂה הוּא כּוֹנֵנָה לֹא־תִהְיֶה בְרָאָה לְשִׁבְתִּי יִצְרָה אֲנִי ה' וְאֵין עוֹד:

For thus saith the L-RD that created the heavens, He is G-d; That formed the earth and made it, He established it, He created it not to be empty or chaotic, He established it to be settled and inhabited: I am the L-RD, and there is none else.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ובע"כ אתה חי

"על כורחך אתה חי": על הנשמה לשוב ולחיות בגוף.

משנה אבות ד':כ"ב:22 Pirkei Avot 4:22

הוא היה אומר, הילודים למות, והמתים להחיות, והחיים לדון. לידע להודיע ולהודיע שהוא אל, הוא היוצר, הוא הבורא, הוא המבין, הוא הדין, הוא עד, הוא בעל דין, והוא עתיד לדון. ברוך הוא, שאין לפניו לא עולה, ולא שכיחה, ולא משוא פנים, ולא מקח שחד, שהכל שלו. וידע שהכל לפי החשבון. ואל יבטיחה יצרה שהשאל בית מנוס לה, שעל כרחק אתה נוצר, ועל כרחק אתה נולד, ועל כרחק אתה חי, ועל כרחק אתה מת, ועל כרחק אתה עתיד לתן ...

He used to say: the ones who were born are to die, and the ones who have died are to be brought to life, and the ones brought to life are to be judged; So that one may know, make known and have the knowledge that He is G-d, He is the designer, He is the creator, He is the discerner, He is the judge, He the witness, He the complainant, and that He will summon to judgment. Blessed be He, before Whom there is no iniquity, nor forgetting, nor ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

היינו בחיי הרצוא ושוב במדה ומזיגה נכונה

ההערה מצטטת את אור התורה, האומר ששורש נשמתו של רבי עקיבא היה במדרגה גבוהה מאוד, ולכן יכול היה לקבל את הגילוי

הערת קה"ת

ראה באוה"ת אחרי כרך ב ע' תקמא: "ששרש נשמת ר"ע היתה במעלה ומדרגה גדולה לקבל הגילוי". וראה במאמרי אדה"ז — ענינים ע' תו: "ר"ע יצא בשלום מפני שירידתו היתה בקו האמצעי".

פסוק 7

ויחץ כו' לשני מחנות

יעקב, שפחד מעשיו, מחלק את אנשיו לשני מחנות. מאמר קודם מפרש את שני המחנות כשני הקווים הנפרדים של התוהו

בראשית ל"ב:8 Genesis 32:8

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצָּר לוֹ וַיַּחַץ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְאֶת־הַצֹּאן וְאֶת־

הַבָּקָר וְהַגְּמִלִּים לְשֵׁנֵי מַחֲנוֹת:

Then Jacob was greatly afraid and was distressed. And he divided the people that was with him, and the flocks, and the herds, and the camels, into two camps.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

להמשיך אא"ס למטה דוקא בתומצ"צ

ההערה מפנה למאמר הזה בעניין המשכת אור אין סוף למטה דווקא באמצעות התורה והמצוות.

הערת קה"ת

ראה ד"ה כתוב באוה"ח בסה"מ אתהלך לאזניא (ס"ע לג), ובארוכה ד"ה וכל הלבבות באוה"ת אחרי (כך ב ע' תקלח). ד"ה אחרי מות תרמ"ט. לקו"ש ח"ג ע' 988 ואילך. לקו"ש חכ"ב ע' 140.

כמ"ש בתניא פ' נג

הפרק האחרון בתניא מסביר שהשכינה שורה ונמשכת באמצעות התורה והמצוות. אדמו"ר הזקן מביא אותו כמקור לשוב, שמשמעותו המשכת אור אין סוף למטה.

תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים נ"ג:3:3 Tanya, Likkutei Amarim

ובבית שני שלא היה בו הארון והלוחות, אמרו רבותינו זכרונם לברכה, שלא יהיה שכינה שורה בו, פירוש, מדרגת שכינה שהיתה שורה בבית ראשון שלא כדרך השתלשלות העולמות. אלא, בבית שני, היתה שורה כדרך השתלשלות והתלבשות מלכות דאצילות במלכות דבריאה, ודבריהם במלכות דיצירה, ודיצירה בהיכל קדשי קדשים דעשיה, וקדשי קדשים דעשיה היה מתלבש בקדשי קדשים שבבית המקדש שלמטה, ושרתה בו ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

ופי' בזהר דארמי מיא לגו חמרא

הזהר מסביר שיעקב הטיל מים ביין. אדמו"ר הזקן מפרש זאת כמיתון הרצוא באמצעות השב.

ספר הזהר, בלק ו:ע"ח פ"ו 6:78-86 Zohar, Balak

פסקה 9

ויבא לו יין

יעקב מביא יין ליצחק. אדמו"ר הזקן מפרש את שני טעמי המקרא שבו כביטוי לחיבור המים והיין.

בראשית כ"ו:25 Genesis 27

ויאמר הגשה לי ואכלה מציד בני למען תברכה נפשי ויגשלו ויאכל ויבא לו יין וישת:

And he said: 'Bring it near to me, and I will eat of my son's venison, that my soul may bless thee.' And he brought it near to him, and he did eat; and he brought him wine, and he drank.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית כו, כה.

דיעקב הוא שלימו דאבהן

הזהר מכנה את יעקב השלמת האבות. אדמו"ר הזקן מסביר זאת בכך שהוא משלב הפכים.

זח"א קעא, ב171 Zohar I, 171b

הערת קה"ת

זח"א קעא, ב. וראה לעיל יו, ג.

לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ספרי דברים לב, ט.

ולכן הי' ר"ע מקור כל התורה שבע"פ

ההערה מפנה לשיחה העוסקת ברבי עקיבא כמקור התורה שבעל פה, בזיקה לקטע הזה.

הערת קה"ת

ראה לקו"ש חכ"ב ע' 140.

סתם משנה ר"מ

דברי רבי יוחנן שלפיהם סתם משנה, תוספתא, ספרא וספרי הם מתלמידי רבי עקיבא, וכולם על פי רבי עקיבא.

סנהדרין פ"ו א:ג:4-3 Sanhedrin 86a

לא סלקא דעתה, דאמר רבי יוחנן: סתם מתניתין - רבי מאיר, סתם תוספתא - רבי נחמיה, סתם ספרא - רבי יהודה, סתם ספרי - רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא. הגונב בנו - מאי טעמא דרבנן?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

סנהדרין פו, א.

מימינו אש דת למו

התורה מתוארת כאש דת מימינו של ה'. אדמו"ר הזקן מפרש זאת כחיבור של אש וימין, הפכים המתאחדים בתורה.

דברים ל"ג:2 Deuteronomy 33

ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אש דת למו:

And he said: The L-RD came from Sinai, And rose from Seir unto them; He shined forth from mount Paran, And He came from the myriads holy, At His right hand was a fiery law unto them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, ב.

פסקה 8

ובע"כ אתה חי

"על כורחך אתה חי": הנשמה צריכה לשוב ולחיות בגוף, ולפעול בו

משנה אבות ד:כ"ב Pirkei Avot 4:22

הוא היה אומר, הילודים למות, והמיתים להחיות, והחיים לדון. לידע להודיע ולהנדע שהוא אל, הוא היוצר, הוא הבורא, הוא המבין, הוא הדין, הוא עד, הוא בעל דין, והוא עתיד לדון. ברוך הוא, שאין לפניו לא עולה, ולא שכיחה, ולא משוא פנים, ולא מקח שחד, שהכל שלו. ודע שהכל לפי החשבון. ואל יבטיחה יצרך שהשואל בית מנוס לה, שעל כרחק אתה נוצר, ועל כרחק אתה נולד, ועל כרחק אתה חי, ועל כרחק אתה מת, ועל כרחק אתה עתיד לתן ...

He used to say: the ones who were born are to die, and the ones who have died are to be brought to life, and the ones brought to life are to be judged; So that one may know, make known and have the knowledge that He is G-d, He is the designer, He is the creator, He is the discerner, He is the judge, He the witness, He the complainant, and that He will summon to judgment. Blessed be He, before Whom there is no iniquity, nor forgetting, nor ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

42 לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל

הספרי מבחין בין יעקב, שכל בניו היו ראויים, לבין אברהם שממנו יצא ישמעאל ויצחק שממנו יצא עשיו.

ספרי דברים ש"ב:א'-ב'2:1-312:1 Sifrei Devarim

... צאו מתוך שלי, אי אפשי שתהיו בתוכה, תנו לי חלקי שאהא מפירו. כך קשבא אברהם אבינו לעולם יצאה ממנו פסולת, ישמעאל וכל בני קטורה. בא יצחק לעולם יצאה ממנו פסולת, עשו וכל אלופי אדום. הוורו להיות רעים יותר מן הראשונים. וכשבא יעקב לא יצאה ממנו פסולת, אלא נולדו כל בניו כשרים, כענין שנאמר (בראשית כה כז): "ויעקב איש תם יושב אהלים". מהיכן המקום מכיר את חלקו? מיעקב, שנאמר: כי חלק ה' עמו יעקב חבל ...

(Devarim 32:9) "For the portion of the L-rd is His people": An analogy: A king had a field and gave it to tenant-farmers, who began to steal from it — upon which he gave it to their sons — who began to be worse than the first. When a son was born to him, he said to them: Get out of what is mine. You cannot remain there. Give me my portion so that I can recognize it. Similarly, when our father Abraham came to the world, there issued from ...

Vocalized Edition (CC-BY-NC) • Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY)

43 עד שאמר לו ישמעאל

אברהם מבקש מה': "לו ישמעאל יחיה לפניך". כאן הדבר מדגים חסד המתפשט מעבר לגבולותיו הראויים.

בראשית י"ז:18 Genesis 17:18

ויאמר אברהם אליהאלקים לו ישמעאל יחיה לפניך:

And Abraham said unto G-d: 'Oh that Ishmael might live before Thee!'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 ופי' בזהר

למילים האלה Zohar III, 189a הערת קה"ת מפנה ל

Zohar III, 189a, קט, "זח"ג

הערת קה"ת

זח"ג קט, א.

10 פסקה

45 ויקח מן הבא בידו

ההערה אומרת ששני תעתיקים נוספים של המאמר נדפסו שם

הערת קה"ת

בי הנחות אחרות נדפסו בסה"מ תקס"ה ע' ס. ראה ברשימות המאמרים שבסה"מ תקס"ב ח"ב בסופו הערה 39. ספר השיחות קיץ ת"ש ע' 50. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' מט, חלק מהמאמר עם הוספות וקיצורים שם (הוצאת תש"ס) ע' נג ואילך.

46 ויקח מן הבא בידו

יעקב לוקח ממה שיש בידו מתנה לעשיו. המאמר מפרש את המתנה כקרבן המעלה ניצוצות מתווה.

בראשית י"ב:14 Genesis 32:14

וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו מתנה לעשו אחיו:

And he lodged there that night; and took of that which he had with him a present for Esau his brother:

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לב, טו.

47 והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו

קרבן הכהמה של הבל נקרא "מנחתו", דבר המראה שהמילה חלה על כל קרבן.

בראשית ד':4:4 Genesis 4:4

והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהו וישע ה' אל-הבל ואל-מנחתו:

And Abel, he also brought of the firstlings of his flock and of the fat thereof. And the L-RD had respect unto Abel and to his offering;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ד, ד.

48 שהי קרבן מנחה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ירושלמי מגילה פ"א ה"א.

49 הגם שהיה קרבן מנחה בפ"ע

הערת קה"ת מביאה כאן את הירושלמי כמקור לכך שמנחה היא סוג מסוים של קרבן בפני עצמו.

תלמוד ירושלמי מגילה א':11 Jerusalem Talmud Megillah 1:11

50 תפלה שכנגד קרבנות

הגמרא מלמדת שהתפילות נתקנו במקום קרבנות התמיד

ברכות כ"ו ב'ה'-י"6 Berakhot 26b:5-6

תנא כותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, ותנא כותיה דרבי יהושע בן לוי. תנא כותיה דרבי יוסי ברבי חנינא: אברהם תקן תפלת שחרית, שנאמר: "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", ואין "עמידה" אלא תפלה, שנאמר: "ויעמד פינחס ויפלל". יצחק תקן תפלת מנחה, שנאמר "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב", ואין "שיחה" אלא תפלה, שנאמר "תפלה לעני כי יעטר ולפני ה' ישפך שיחו".

There is a teaching in agreement with both of them. This is a teaching in agreement with R. Jose b. R. Hannina: Abraham instituted the morning Tefillah; as it is said, "And Abraham got up early in the morning to the place where he had stood" (Gen. xix. 27) — "standing" means prayer; as it is said, "Then stood up Phineas and prayed" (Ps. cvi. 30). Isaac instituted the afternoon Tefillah; as it is said, "And Isaac went out to meditate in the field at eventide" (Gen. xxiv. 63) — ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות כו, ב.

51 בתשובת אמונת שמואל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

להרב אהרן שמואל ב"ר ישראל קאידנובר, נדפס לפעם הראשונה בפפא"מ שנת תמ"ג. השאלה למה קורין תפלת מנחה מנחה, ומבאר.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

והכל הוא בזיו וההארה כו'

ההערה אומרת שהגהה על הקטע הזה נדפסה שם

הערת קה"ת

בסה"מ תרכ"ז ע"ג נה"ש הגה"ה לכאן.

פסקה 12

58

השתלשלות. השתלשלות

ההערה מציינת נוסח חלופי שם: "שני סוגי" השתלשלות: הראשונה, השתלשלות...". ואומרת שהגהות על הקטע הזה נדפסו שם

הערת קה"ת

באוה"ת פ' פנחס ע' אקפה השתלשלות, האחד השתלשלות. ע"ש הגהות על קטע זה.

59

ויובן זה בעבודת ה'

ההערה מפנה לשם לדיון מקביל באופן שבו שני סוגי ההמשכה ניכרים בעבודת ה'

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' יתרו ע' תשצא.

60

בעבודת ה' שבלב זו תפלה

הגמרא שואלת מהי "עבודה שבלב" ומשיבה: תפילה.

תענית ב' א': "א"א 2a:11 Taanit

ומנא לן דבתפלה — דתנא: "לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם", איזו היא עבודה שהיא פלב — הוי אומר: זו תפלה. וכתוב בתריה: "ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

61

וחיי החיים של כל העולמות

ההערה מצטטת הגהה שלפיה "חיים" הם חכמה ובינה ו"חיי החיים" הם כתר, ומציינת שיש לעיין בכך; גם כי תשא דן בשאלה הזאת

הערת קה"ת

באוה"ת דברים כרך ו ע' ב'רסח וז"ל: "נ"ב לכאורה חיים חו"ב וחי החיים כתר, וצ"ע, עכ"ה)", עכ"ל. בענין הצ"ע ראה גם אוה"ת כי תשא ע' איתתסו.

62

לפי מזגה ותכונתה

ההערה מצטטת הגהה המזהה את האהבה המדודה הזאת עם האהבה של "בכל לבבך", ומפנה למאמר "שמאלו תחת לראשי" בכי תשא

הערת קה"ת

באוה"ת דברים כרך ו שם וז"ל: "נ"ב ע' בדי"ה שמאלו תחת לראשי בפי כי תשא וזהו האהבה דבכל לבבך, עכ"ה)", עכ"ל.

63

כי אני ה' לא שנית

"אני הוי' לא שנית": ה' כפי שהוא, למעלה מן העולמות, הוא מוקד האהבה העליונה.

מלאכי ג':ר"ג Malachi 3:6

כי אני ה' לא שנית ואמם בני יעקב לא כליתם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52

אני ה' לא שנית

"אני הוי' לא שנית". הבריאה אינה מחוללת שינוי בה' עצמו

מלאכי ג':ר"ג Malachi 3:6

כי אני ה' לא שנית ואמם בני יעקב לא כליתם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מלאכי ג', ו.

53

ולמת"ב

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה)

הערת קה"ת

ת"ו בהקדמה.

54

כי ממך הכל

דברי דוד: "כי ממך הכול". אף שה' למעלה מן העולמות, הכול בא ממנו

I Chronicles 29:14 דברי הימים א כ"ט:יד

וכי מי אני ומי עמי כי נעצר כח להנדיב כזאת כי ממך הכל ומיך נתנו לך:

But who am I, and what is my people, that we should be able to offer so willingly after this sort? for all things come of Thee, and of Thine own have we given Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ד"ה"א כט, יד.

55

הודו על ארץ ושמים

"הודו על ארץ ושמים". העולמות מתקיימים רק בזיו ובהארה שלו, ולא מעצמותו.

Psalms 148:13 תהילים קמ"ח:יג

יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים:

Let them praise the name of the L-RD, For His name alone is exalted; His glory is above the earth and heaven.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 11

56

יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולם

המשנה מתארת את העולם הבא כיום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולם. כאן הוא נמנה עם מדרגות העלייה בזיו ה'

Mishnah Tamid 7:4 משנה תמיד ז':ד

... בששי היו אומרים (שם צג), ה' מלך גאות לבש וגו'. בשבת היו אומרים (שם צב), מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבא, ליום שכלו שבת מנוחה לחיי העולמים:

The following are the psalms that were chanted in the Temple. 1) On the first day they used to say, "The earth is the L-rd's and the fullness thereof, the world and they that dwell therein" (Psalms 24). 2) On the second day they used to say: "Great is the L-rd and highly to be praised, in the city of our G-d. His holy mountain" (Psalms 48). 3) On the third day they used to say: "G-d stands in the congregation of G-d, in the midst of the judges he ...

64 כי אני הי לא שנית . . ולהתכלל באחד ממש

ההערה מצטטת הגהה השואלת כיצד יכולה הנפש להיכלל ב"אני הוי לא שנית", אור אין סוף שלמעלה מ"חיי החיים", ומפנה למאמר על המילויים של השמות ולמאמר "תקעו בחודש" כתשובה.

הערת קה"ת

באוה"ת שם וז"ל: "ג"ב, והגם שצ"ל איך אפשר שהנפש תכלל בבחי' אני הי לא שנית שהוא אור א"ס שלמעלה מחיי החיים, מיהו במ"א בדרוש המילויים כתבתי [אולי הכוונה להנדפס באוה"ת-ענינים ע"י רמ ואילך] שי"ל ע"ד ענין המילויים של השמות ועמ"ש בד"ה תקעו בחודש, דרוש השני פ"ב, ועי' בסש"ב פייט הגם שתהי אין ואפס כו' ואפס כו' ע"ש, עכ"ל.

13 פסקה

65 ותרד פלאים

"ירדה פלאים": כאן מדובר בירידת הנפש לעולם הזה.

איכה א':ט"ו: Lamentations 1:9

טְמֵאָתָהּ בְּשׁוֹלֵיהָ לֹא זָכְרָה אַחֲרֵיתָהּ וּתְרַד פְּלָאִים אֵין מִנְחָם לָהּ רָאָה הִי אֶת־עֲנִי כִי הִגְדִּיל אוֹיֵב:

Her filthiness was in her skirts, She was not mindful of her end; Therefore is she come down wonderfully, She hath no comforter. 'Behold, O L-RD, My affliction, For the enemy hath magnified himself.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 בכל מאדך

"בכל מאדך": בחסידות, אהבה שמעבר למידה הטבעית של הנפש.

דברים ו':ה' Deuteronomy 6:5

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 פסקה

67 והנה כתיב

ההערה מפנה לשם לדיון מקביל על האריה והשור.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' בראשית יד, א.

68 פני אריי אל הימין

פני החיות בחזון יהזקאל: פני אריה לימין ופני שור לשמאל.

יהזקאל א':10 Ezekiel 1:10

וְדַמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־הַיְמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שׁוֹר מִהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־נֶשֶׁךְ לְאַרְבַּעַתָּם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יהזקאל א, י. ראה תו"א לקמן צג, ג. לקו"ת שה"ש ט, ד. סה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע"ג.

69 ואעפ"כ למטה בעוה"ז . . חיי טמאה

ההערה מונה כמה מקומות באור התורה שבהם נדונה השאלה מדוע האריה טמא למטה.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת וירא צג, ב. וארא ע' קסד. נ"ך ע' תסו. כרך ב ע' א"נז. מובא באוה"ת ואתחנן ע' תו. סה"מ תרכ"ז ע' ג. וראה גם בלקו"ת שה"ש ט, ד.

15 פסקה

70 כי אדרבה

ההערה מציינת את הנוסח שם: "כי אדרבה", ומפנה לבלק להרחבה בביאור התשובה.

הערת קה"ת

באוה"ת פ' בראשית יד, א: כי הנה אדרבה. ראה ביאור התירוץ בביאורו"ו לאדה"א כו, רע"ד. ובאוה"ת בלק ע' א"מו.

71 גבור כארי

המשנה מדריכה את האדם להיות גיבור כארי כדי לעשות את רצון ה'. כאן האריה מסמל את בחינת גבורה.

משנה אבות ה':כ" Pirkei Avot 5:20

יְהוּדָה בֶּן תִּימָא אוֹמֵר, הָיִי עוֹ כְּנֶמֶר, וְקַל כְּנֶשֶׁךְ, וְרַץ כְּצִבְיָה, וְגִבּוֹר כְּאַרִי, לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אֲבִיךָ שְׂפָשְׁמִים. הוּא הָיָה אוֹמֵר, עוֹ פָּנִים לְגִיְהֵנָם, וּבִשְׁת פָּנִים לְגוֹ עֵדוֹ. הָיָה רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁתִּבְנֶה עִירָךְ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְתוֹן חֵלְקֵנוּ בְּתוֹרָתְךָ:

Judah ben Tema said: Be strong as a leopard, and swift as an eagle, and fleet as a gazelle, and brave as a lion, to do the will of your Father who is in heaven. He used to say: the arrogant is headed for Gehinnom and the blushing for the garden of Eden. May it be the will, O L-rd our G-d, that your city be rebuilt speedily in our days and set our portion in the studying of your Torah.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

72 כמ"ש במ"א

ההערה מזהה את "במקום אחר" כמאמר "ראה ריח בני" בפרשת תולדות, שבו מוסבר שלכונה היא האור המקיף על הקליפות.

הערת קה"ת

לעיל בפ' תולדות ד"ה ראה ריח בני. וראה באוה"ת פ' פנחס ע' א'קפז.

16 פסקה

73 לפני מלך מלך

המלכים שמלכו באדום לפני שמלך מלך בישראל. הקבלה מזהה אותם עם עולם התווה.

בראשית ל"ו:31 Genesis 36:31

וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל:

And these are the kings that reigned in the land of Edom, before there reigned any king over the children of Israel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 **בהר שעיר**
עשו ישב בהר שעיר; עשו הוא אדום.
Genesis 36:8: בראשית ל"ו:ח

וַיֵּשֶׁב עֶשָׂו בְּהַר שְׁעִיר עֶשָׂו הוּא אֲדוֹם:
And Esau dwelt in the mountain-land of Seir—Esau is Edom.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

75 **וימת וימלוך**
כל אחד ממלכי אדום מת, ומלך אחר בא תחתיו; הדבר מתפרש כאורות.
התוהו שנשברו.
Genesis 36:33: בראשית ל"ו:לג
וַיָּמָת בֶּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹכָב בֶּן־זֶרַח מִבְּצָרָה:
And Bela died, and Jobab the son of Zerah of Bozrah reigned in his stead.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

17 **פסקה**
76 **רם על כל גוים ה'**
"רם על כל גוים הוי": כאן ה' קשור אליהם רק מלמעלה, כאור מקיף.
תהילים קי"ג:ד
Psalms 113:4
רָם עֲלֵי־כָל־גּוֹיִם ה' עַל הַשָּׁמַיִם כְּבֹדוֹ:
The L-RD is high above all nations, His glory is above the heavens.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
הערת קה"ת
תהלים קיג, ד.

77 **ויעקב יו"ד עקב**
המאמר בתולדות מסביר שבירידה לעשיה החיות מצטמצמת מאוד, ושדווקא באמצעות גבורת יצחק, "קו המידה", נמשך אור רב. הדבר משלים את הרעיון שהצמצום הוא שמאפשר לאור להתקבל למטה.
נשמך לעיל כא, א. קטע מכאן מובא באוה"ת פ' כי תצא ע' תתעא.
הערת קה"ת

78 **הוי"ה אלקינו**
"הוי"ה אלקינו": ה' נמשך בתוך ישראל כאור פנימי.
דברים ו':ד
Deuteronomy 6:4
שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הָאֵלֹהִינוּ הָאֵלֹהִינוּ אֶחָד:
HEAR, O ISRAEL: THE L-RD OUR GOD, THE L-RD IS ONE.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79 **ואהבת את ה' אלקיך**
הציווי לאהוב את ה', המובא בהקשר לאהבה הפנימית שהאור המצומצם מאפשר.
דברים ו':ה
Deuteronomy 6:5
וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:
And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 **שיי"ד היא הארה מצומצמת**
ההערה אומרת שבפרשת תבוא מוסיף הצמח צדק השוואה להוראה שיש

ללמד את התלמיד תמיד בדרך קצרה, ומציין את ביאורי הזהר על אחרי.
הערת קה"ת
באוה"ת תבוא ע' תתרעב נוסף "ע"ד לעולם ילמד אדם לתלמידו בדרך קצרה, בבה"ו פ' אחרי דע"ט ע"ב". ראה באוה"ת פ' ראה ע' תשפה.

81 **הלא מצער היא**
לוט אומר על צוער: "הלא מצער היא". הביטוי מושאל לתיאור קטנותה של הי"ד.
בראשית י"ט:כ"ט
Genesis 19:20
הִנֵּה־נָא הָעִיר הַזֹּאת קְרִיבָה לְנוֹס שָׁמָּה וְהוּא מִצְעָר אִמְלָטָה נָא שָׁמָּה הָלָא מִצְעָר הוּא וְתַחֲיֵי נַפְשִׁי:
Behold now, this city is near to flee unto, and it is a little one; oh, let me escape thither—is it not a little one?—and my soul shall live.'
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 **פסקה**
82 **דקרו ליי אלקא דאלקיא**
התלמוד אומר שהאומות קוראות לה' "אלקא דאלקיא", ומכירות בו כעליון בעודן עובדות לכוחות אחרים.
מנחות ק"י א:ה'-ו'
Menachot 110a:5-6
איתיביה רב שימי בר חייה לרב (מלאכי א, יא) ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה אמר ליה שימי את דקרו ליה אלהא דאלהא בכל מקום מוקטר מוגש לשמי בכל מקום סלקא דעתך אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי
Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)
הערת קה"ת
מנחות קי, א.

19 **פסקה**
83 **לחיות ריח ניחוח**
העולה הוא "ריח ניחוח להוי". אדמו"ר הזקן מסביר שהריח הוא העלאת מים נקיים, ושניחוח פירושו ירידה.
ויקרא ט"ז:ט'
Leviticus 1:9
וְקָרְבוּ וְכָרְעוּ יָרֵחַץ בְּמִים וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלֶיהָ אֵשׁה יִיחַץ־נִיחֹחַ לַהָאֵלִים:
Havayah
but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the L-RD.
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 **ע"י צפור המדברת**
ההערה מביאה את אותו משל: כדי לעורר את המלך לפנות לבקשתו של אדם פשוט, מביאים לו את בנו הקטן או דבר חדש, כגון ציפור מדברת, משום שבבית המלך לא חסר דבר.
הערת קה"ת
בלקו"ת במדבר כ, א מביא זה וכמ"ש בלקו"א בשם המגיד נ"ע, וראה במ"מ לשם. המשל הזה מובא גם בלקו"ת שה"ש לו, א. וראה בד"ה אם בחקתי

כה' בראם

הגמרא דורשת "בהבראם" — "בה' בראם": העולם הזה נברא באות ה"א

מנחות כ"ט בבבא Menachot 29b

אז אהפך אל עמים

לעתיד לבוא יהפוך ה' אל העמים שפה ברורה, כדי שכולם יקראו בשמו. המאמר קושר זאת לבירור הניצוצות שביניהם

צפניה ג': ז' Zephaniah 3:9

כִּי־אֶזְכֹּר אֶהֱפֹךְ אֶל־עַמִּים שְׁפָה בְרוּרָה לְקַרְא כָּלֶם בְּשֵׁם ה' לְעִבְדוֹ שְׂכָם אֶחָד:

For then will I turn to the peoples A pure language, That they may all call upon the name of the L-RD, To serve Him with one consent.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

צפני' ג, ט. באוה"ת נ"ך כרך א ע' תקג מציין לכאן: גבי יעקב ועשו שהי' התגלות בחי' כתר.

דהע"ה אמר הודיעו בעמים עלילותיו

"הודיעו בעמים עלילותיו". אותן מילים מופיעות בשירת דוד בדברי הימים א ט"ז, ח.

דברי הימים א ט"ז: ח' I Chronicles 16:8

הוֹדוּ לַהֲוַיָּה אֱלֹהֵינוּ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילֹתָיו:

O give thanks unto the L-RD, call upon His name; Make known His doings among the peoples.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

תהילים ק"ה: א' Psalms 105:1

הוֹדוּ לַה' קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילֹתָיו:

O give thanks unto the L-RD, call upon His name; Make known His doings among the peoples.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דה"א טז, ח. תהלים קה, א.

הבו לה' משפחות עמים כו' ויאמרו הגוים כו'

"הבו לה' משפחות עמים". גם בדברי הימים א ט"ז, כ"ח

תהילים צ"ז: ז' Psalms 96:7

הָבוּ לַה' מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַה' כְּבוֹד וְעֹז:

Ascribe unto the L-RD, ye kindreds of the peoples, Ascribe unto the L-RD glory and strength.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

דברי הימים א ט"ז: כ"ח I Chronicles 16:28

הָבוּ לַהֲוַיָּה מִשְׁפָּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַהֲוַיָּה כְּבוֹד וְעֹז:

Ascribe unto the L-RD, ye kindreds of the peoples, Ascribe unto the L-RD glory and strength.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צו, ז-י. דה"א טז, כח. לא.

ויאמרו בגוים

"אמרו בגוים הוי' מלך". הפסוק המקביל הוא תהלים צ"ו, י'

דברי הימים א ט"ז: ל"א I Chronicles 16:31

יִשְׁמְחוּ הָעַמִּים וְתִגַּל הָאָרֶץ וַיֹּאמְרוּ בַּגּוֹיִם ה' מֶלֶךְ:

תרמ"ג ע' קלג. קטע מכאן מובא בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' רצד. תרכ"ט (הוצאת קה"ת תשנ"ב) ע' ג.

לב מלכים אין חקר

"לב מלכים אין חקר". הפסוק משמש במשל על המלך, המתעורר רק מדבר אחד.

משלי כ"ה: ג' Proverbs 25:3

שָׁמַיִם לָרוֹם וָאָרֶץ לְעֹמֶק וְלֵב מְלָכִים אֵין חֶקֶר:

The heaven for height, and the earth for depth, and the heart of kings is unsearchable.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כה, ג.

פסקה 21

ומי שאינו אוכל ג' ימים

הקטע מופיע למטה Nedarim 15a:2 המילים כאן מצטטות את

נדרים ט"ו א:ב' Nedarim 15a:2

תַּנּוּ: קוֹנֵם שְׁאֵנִי לְשׁוֹ. שְׁאֵנִי מְהֵלָה, שְׁאֵנִי מְדַבֵּר וכו'. הִכִּי דְמִי? אִילֵּימָא כְּדִקְתָּנִי, "שְׁאֵנִי לְשׁוֹ" מִי הָיִי נִדְרָא? וְהַתַּנּוּ: חוֹמֶר בְּשׁוֹבְעוֹת, שֶׁהַשְּׁבֻעוֹת חָלוֹת עַל דְּבַר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ וְעַל דְּבַר שְׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ, מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּנִדְרִים. וְשִׁינָה דְּבַר שְׁאֵין בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא! אֶלָּא דְאָמַר: "קוֹנֵם עֵינִי בְּשִׁינָה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

בסה"מ תרכ"ט שם מביא מגמרא שבועות כה. ונדרים טו, א מענין שבועה שלא אישן ג' ימים.

ומי שאינו אוכל ג' ימים

לפי הערת קה"ת, מאמר מאוחר יותר משווה זאת לדין התלמודי של שבועה שלא לישון שלושה ימים, שאי אפשר לקיימה

שבועות כ"ה Shevuot 25a

ח' חכמה ומזל הח' נוצר חסד

ההערה מצטטת הצעה שלפיה, באומרו "המזל השמיני, נוצר חסד", מוסיף אדמו"ר הזקן רמז נוסף בראשי התיבות של מנחה: מזל נוצר חסד

הערת קה"ת

"ואולי י"ל שבמ"ש אדה"ז "מזל הח' נוצר חסד", מוסיף רמז ברי"ת ד"מנחה", מזל נוצר חסד" (או מזל נוצר שהוא מזל הח') — סה"ש תשמ"ח כרך ב ע' 521.

ומזל הח' נוצר חסד

המאמר בויחי מסביר שאבא (חכמה) נמשך מהמזל השמיני, נוצר, שאותיותיו רצון, וכך מתגלה רצון ממקור גבוה מאוד. זוהי החכמה שעליה רומזת החי"ת של מנחה

הערת קה"ת

ראה זח"ג רפט, ד. ע"ח שער הכללים פ"ה. וראה גם לקמן מח, ד. סט, א. לקו"ת צו טו, ג. ובכ"מ.

Then they cried unto the L-RD in their trouble, And He delivered them out of their distresses.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 23

100

אז אהפך אל עמים

הפיכת העמים לשפה ברורה לעתיד לבוא, שלקראתה מכין מעשה יעקב את הדרך.

צפניה ג':ט"ז Zephaniah 3:9

כִּי־אֶזְכֹּר אֶהֱפֹךְ אֶל־עַמִּים שְׁפָה בְרוּרָה לְקֹרֵא כָלֶם בְּשֵׁם ה' לְעִבְדוֹ שָׂכָם אָחָד:

For then will I turn to the peoples A pure language, That they may all call upon the name of the L-RD, To serve Him with one consent.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

101

מעשה אבות סימן לבנים

המדרש אומר שה' אמר לאברהם לצאת ולסלול את הדרך לבניו, כפי שמצוטט בהערת קה"ת.

בראשית רבה מ':ו' Bereshit Rabbah 40:6

"ולאברהם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ובקר וגו'" "ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו" ר' פנחס בשם רבי הושעיא רבה אמר אמר הקב"ה לאברהם אבינו צא וכבוש את הדרך לפני בניך. את מוצא כל מה שכתוב באברהם כתיב בבניו: באברהם כתיב "ויהי רעב בארץ" בישראל כתיב (שם מה, ו) "כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ" באברהם כתיב "וירד אברהם מצרימה לגור שם" ובישראל כתיב (במדבר כ, טו): "וירדו אבותינו מצרימה" באברהם כתיב "לגור שם" ובישראל כתיב (בראשית מז, ד): "לגור בארץ באנו" באברהם כתיב "כי כבד הרעב בארץ ...

"He benefitted Abram for her sake; he acquired flocks, cattle, donkeys, slaves, maidservants, female donkeys, and camels" (Genesis 12:16). "Pharaoh commanded men in his regard and they sent away him and his wife, and everything that was his" (Genesis 12:20). "He benefitted Abram for her sake; he acquired flocks, cattle...Pharaoh commanded men in his regard and they sent away him [and his wife]" - Rabbi Pinḥas said in the name of Rabbi Hoshaya the Great: The Holy One blessed be He said to Abraham our forefather: 'Go and pave the ...

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

הערת קה"ת

ראה ב"ר פ"מ, ו: צא וכבוש את הדרך לפני בניך. רמב"ן בראשית יב, ו: כל מה שאירע לאבות סימן לבנים. לקו"ש חכ"ה ע' 123.

102

מעשה אבות סימן לבנים

עקרון הרמב"ן שכל מה שאירע לאבות הוא סימן לבנים

רמב"ן על בראשית י"ב:ו' Ramban on Genesis 12:6

... עֲנֵן גָּדוֹל הִזְכִּירוּהוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּדֶרֶךְ קִצְרָה וְאָמְרוּ (תנחומא ט), כָּל מִי שֶׁאֵרֶע לְאַבּוֹת סִימָן לְבָנִים. וְלִכְּוֹן יִאֲרִיכוּ הַכְּתוּבִים בְּסִפּוֹר הַמַּסְעוֹת וְהַפְּסִירָת הַבְּאֵרוֹת וְשֶׁאֵר הַמִּקְרִים, וְיִחָשֵׁב הַחוֹשֵׁב בָּהֶם כְּאִלוֹ הֵם דְּבָרִים מִיִּתְרִים אֵין בָּהֶם תּוֹעֵלָת, וְכָלֶם בְּאִים לְלַמֵּד עַל הָעֵתִיד, כִּי בְּאִשֶּׁר יָבֹא

Let the heavens be glad, and let the earth rejoice; And let them say among the nations: 'The L-RD reigneth.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

95

ויקם עדות ביעקב

ה' הקים עדות ביעקב ותורה שם בישראל. כאן הדבר מסמל את יעקב כאור הפנימי של התיקון.

תהילים ע"ח:ה' Psalms 78:5

וַיִּקֶם עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב וַתּוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צָוָה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדִיעַם לְבָנֵיהֶם:

For He established a testimony in Jacob, And appointed a law in Israel, Which He commanded our fathers, That they should make them known to their children;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עח, ה.

96

ואתם קרויים אדם

מאמר רבי שמעון בר יוחאי שישראל נקראים אדם.

יבמות ס"א א'-ג' Yevamot 61a:1-3

קִבְּרֵי גוֹיִם אֵינָן מְשֻׁמָּאִין בְּאֵהֶל, שְׁנֵאֲמַר: "וְאָתָּן צֹאֵן מִרְעִיתִי אָדָם אִתָּם." אֲתָם קְרוּיִין אָדָם, וְאֵין הַגּוֹיִם קְרוּיִין אָדָם. מִיתִיבִי: "וְנִפְשׁ אָדָם שֶׁשָּׂה עֶשֶׂר אֶלְפִי! מִשּׁוֹם בְּהֵמָה." "אֲשֶׁר יֵשׁ בָּהּ הִרְבֵּה מִשְׁתִּים עֲשָׂרָה רִבּוֹא אָדָם אֲשֶׁר לֹא יָדַע בֵּין יְמִינוֹ לְשִׁמְאֻלוֹ (וּבְהֵמָה רִבָּה)!" מִשּׁוֹם בְּהֵמָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

זח"א כ, כב Zohar I, 20b

זח"ב כה, כב Zohar II, 25b

הערת קה"ת

יבמות סא, א. זח"א כ, ב. זח"ב כה, ב.

97

ואשת חיל

"אשת חיל עטרת בעלה", רמז להעלאתה העתידית של הדרגה התחתונה, שתהפוך לכתר מקיף.

משלי י"ב:ד' Proverbs 12:4

אִשְׁת־חֵיל עֲטֹרַת בַּעֲלָהּ וּכְרָקָב בְּעֲצָמוֹתָיו מִכִּישֹׁר:

A virtuous woman is a crown to her husband; But she that doeth shamefully is as rottenness in his bones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

98

יעקב י' עקב

המאמר בתולדות, שבו שמו של יעקב נקרא לראשונה יו"ד ועקב, מסביר שהחיות בעשיה מצומצמת מאוד, ושאר רב נמשך באמצעות גבורה, קו המידה.

הערת קה"ת

נסמן לעיל כא, א. ובאוה"ת תצא עי' תתעו מציין לכאן.

פסוקה 22

99

לצעוק אל ה' בצר לו

"ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יושיעם". כאן מתואר סוג של זעקה שמעבר ליכולת הנפש.

תהילים קי"ז:ו' Psalms 107:6

וַיִּצְעֻקוּ אֲלֵה' בְּצָר לָהֶם מִמִּצְוֹקוֹתֵיהֶם יִצִּילֵם:

המקרה לנביא משלשת האבות יתבונן ממנו הדבר הנגזר ללב לזרעו. ודע כי כל גזרת עירין פאשר תצא מכח גזרה אל פעל דמיון, תהיה הגזרה מתקיימת על כל פנים. ...

AND ABRAM PASSED THROUGH THE LAND. I will tell you a principle by which you will understand all the coming portions of Scripture concerning Abraham, Isaac, and Jacob. It is indeed a great matter which our Rabbis mentioned briefly, saying:, 9. "Whatever has happened to the patriarchs is a sign to the children." It is for this reason that the verses narrate at great length the account of the journeys of the patriarchs, the digging of the wells, and other events. Now someone may consider them unnecessary and of no ...

Vocalized Edition (CC-BY) • Commentary on the Torah by Ramban (Nachmanides). Translated and annotated by Charles B. Chavel. New York, Shilo Pub. House, 1971-1976 (CC-BY)

פסוק 24

103 והנה העלאת מ"ן . . השוה ומשוה כו'

ההערה אומרת שהקטע הזה נזכר שם

הערת קה"ת

נזכר באוה"ת נ"ך כרך א' ע' תרנה. נתבאר בלקו"ת חקת נט, ד. בלקו"ת בחוקותי נ, ד. חקת ס, א. שה"ש לו, ב מציינים לכאן.

104 פרים בני בקר שנים

קרבן הפסח של שני פרים, דוגמה לקרבנות התיקון המוגדרים

במדבר כ"ח:ט"ט Numbers 28:19

וְהִקְרַבְתָּם אֵשֶׁה עֲלֶהּ לַה' פְּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

but ye shall present an offering made by fire, a burnt-offering unto the L-RD: two young bullocks, and one ram, and seven he-lambs of the first year; they shall be unto you without blemish;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר כה, יט.

105 אין אתנו יודע עד מה

"אין אתנו יודע עד מה". כאן הביטוי מציין שאיש אינו יודע מהם קרבנות התווה.

Psalms 74:9 תהילים ע"ד:ט"ו

אוֹתֵתֵינוּ לֹא־רָאִינוּ אִין־עוֹד נָבִיא וְלֹא־אֲתָנוּ יוֹדֵעַ עַד־מָה:

We see not our signs; There is no more any prophet; Neither is there among us any that knoweth how long.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

106 עזים מאתים

מתנת יעקב לעשו: מאתיים שעירות עזים, עשרים תישים ועוד; היא נקראת כאן קרבנות של תווה

בראשית ל"ב:ט"ו Genesis 32:15

עֲזִים מְאֹתִים וְתִישִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מְאֹתִים וְאַיִלִּים עֶשְׂרִים:

two hundred she-goats and twenty he-goats, two hundred ewes and twenty rams,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 25

107 מי יתן טהור מטמא

איוב שואל מי יכול להוציא את הטהור מן הטמא. בתהו הטמא יכול להפוך לטהור.

איוב י"ד:ד' Job 14:4

מִי־יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד:

Who can bring a clean thing out of an unclean? not one.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב יד, ד.

108 ששם כחשכה כאורה

ההערה מפנה לשם לדיון הקשור לעניין

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' פנחס ע' א"פא.

109 כחשכה כאורה

"כחשכה כאורה" לפני ה'. זוהי הדרגה שבה הניגודים שווים זה לזה

תהילים קל"ט:י"ב Psalms 139:12

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יִחְשֶׁךְ מִמֶּךָ וְלִילָה כִּיּוֹם יָאִיר כְּחֹשֶׁךְהָאֵרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

110 קטן וגדול שם הוא

"קטן וגדול שם הוא". כאן מדובר בדרגה שבה ההבחנות מתבטלות

איוב ג':י"ט Job 3:19

קָטָן וְגָדוֹל שֵׁם הוּא וְעַבְדְּךָ תִּפְשִׁי מֵאֲדָנִי:

The small and great are there alike; And the servant is free from his master.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ג, יט.

111 ויחבקוהו

עשו רץ לקראת יעקב, מחבק אותו ומנשק אותו

בראשית ל"ג:ד' Genesis 33:4

וַיָּרֶץ עֹשֵׂה לִקְרָאתוֹ וַיַּחְבְּקוּהוּ וַיִּפֹּל עַל־צַוְאָרוֹ וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ:

And Esau ran to meet him, and embraced him, and fell on his neck, and kissed him; and they wept.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 26

112 וימינו תחבקני

"וימינו תחבקני": המשפיע מחבק את המקבל

שיר השירים ב':ו' Song of Songs 2:6

שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וַיְמִינוּ תַּחְבֶּקְנִי:

Let his left hand be under my head, And his right hand embrace me.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ב, ו.

113 והוא עבר לפניהם

יעקב עובר לפני בני משפחתו ומשתחוה ארצה שבע פעמים, עד שהוא מתקרב לאחיו. כל ביטוי נקרא כאן כשל בעבודת הברור.

בראשית ל"ג:3 Genesis

וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַת פְּעָמִים עַד־אַחֲיוֹ:

And he himself passed over before them, and bowed himself to the ground seven times, until he came near to his brother.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית לג, ג.

פסוק 27

114 וירץ עשו לקראתו

עשו רץ לקראת יעקב, מחבק אותו, נופל על צווארו ומנשק אותו, והם בוכים. המאמר מפרש כל פועל כזה אחר זה.

בראשית ל"ג:4 Genesis

וַיִּרֶץ עֶשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיִּחַבְקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרוֹ וַיִּנְשָׁקֵהוּ וַיִּבְכוּ:

And Esau ran to meet him, and embraced him, and fell on his neck, and kissed him; and they wept.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 28

115 וישקהו

"וישקהו": בתורה יש נקודות מעל אותיות המילה.

בראשית ל"ג:4 Genesis

וַיִּרֶץ עֶשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיִּחַבְקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־צוּאָרוֹ וַיִּנְשָׁקֵהוּ וַיִּבְכוּ:

And Esau ran to meet him, and embraced him, and fell on his neck, and kissed him; and they wept.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

116 ונקוד עליו

רש"י מציין שהמילה מנוקדת ומביא את הדעות על מה שהנקודות מלמדות בעניין נשיקתו של עשו.

Rashi on Genesis 33:4 ל"ג:4 על בראשית

ויחבקהו. נתגלגלו רחמיו, כשראהו משתחוה כל השתחוואות הללו: וישקהו. נקוד עליו; ויש חולקיו בדבר הזה בברייתא דספרי, יש שדרשו נקדה זו שלא נשקו בכל לבו, אמר רבי שמעון בן יוחאי, הלכה היא בדיוע שעשו שונא לעקב, אלא שנבכרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו (ספרי במדבר):

AND EMBRACED HIM — His pity was aroused when he saw him prostrating himself so many times (Genesis Rabbah 78:8) AND HE KISSED HIM — Dots are placed above the letters of this word, and a difference of opinion is expressed in the Baraita of Sifré (כהעלותך) as to what these dots are intended to suggest: some explain the dotting as meaning that he did not kiss him with his whole heart, whereas R Simeon the son of Johai said: Is it not well-known that Esau hated Jacob? ...

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

117 הנה בכיה . . בבכי יבואו

ההערה מציינת שהקטע הזה על הבכי מובא שם בשינויים.

הערת קה"ת

מובא בסה"מ תרכ"ט (הוצאת תשנ"ב) ע' שג בשינויים.

118 דוחה המותרות בליחות הדמעות

ההערה מציינת שאור התורה מעיר על ההסבר הזה לדמעות ומשווה אליו שני קטעים אחרים.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת נ"ך כרך א ירמ"י ע' שעב שכתב שיש להעיר ממ"ש בסידור שער הסוכות בענין ויעקב אמר אז יבקע. וממ"ש בת"א בד"ה יביאו לבוש. ע"ש.

119 כמ"ש בזהר שה"ש

הקטע דן בשני אורות מקיפים, "לבוש" ו"בית", ומוביל לפסוק על בכיה של האישה השבויה. ההערה מציינת אותו לצד סיפורו של הוזהר על דמעותיו של רבי עקיבא.

הערת קה"ת

ראה מדרש הנעלם בזהר וירא צה, ב. לקו"ת תצא לו, ד. לקו"ש ח"ט ע' 208.

120 כמ"ש בזהר שה"ש גבי ר"ע שזלגו עיניו

מדרש הנעלם מספר שרבי עקיבא בכה כשדרש את שיר השירים. כאן הדבר ממחיש בכי מתוך שמחה.

ספר הוזהר, וירא א' י"ד-ה' ע"ח Zohar, Vayera 1:14-5:78

121 ושמועה טובה תדשן עצם

"שמועה טובה תדשן עצם". השמחה מרחיבה את החיות.

משלי ט"ו:30 Proverbs

מְאוֹרֵ־עֵינַיִם יִשְׂמַח־לֵב שְׁמוּעָה טוֹבָה תִּדְשֵׁן־עַצְמוֹ:

The light of the eyes rejoiceth the heart; And a good report maketh the bones fat.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי טו, ל.

122 וכמעשה דאספסיינוס

כשמע אספסיינוס שנעשה קיסר, התנפחה רגלו; רבי יוחנן בן זכאי הסביר ש"שמועה טובה תדשן עצם".

גיטין נ"ו ב:4 Gittin 56b

אמר לקה: לא תצטער, שמועה טובה אתיא לך, דכתיב: "שמועה טובה תדשן עצם". אלא מאי תקנתיה? ליתי איניש דלא מיתבא דעתה מיניה, ולחליף קמה, דכתיב: "ורוח נכאה תיפש גרם". עבד הך, עייל. אמר לקה: ומאחר דתקמיתו כולי האי, עד האידנא אמאי לא אתיתו לגבאי? אמר לקה: ולא אמרי לה? אמר לקה: אגא נמי אמרי לה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

גיטין נו, ב.

פסוק 30

123 בבכי יבאו

נבואת ירמיהו על השיבה: "בבכי יבואו ובתחנונים אוכילם". כאן מדובר

בדמעות של שמחה

ירמיהו ל"א:ח"ח: Jeremiah 31:8

הַנְּנִי מְבִיא אוֹתָם מֵאַרְץ צָפוֹן וּקְבָצְתִים מִיַּרְכְּתֵי־אֶרֶץ בָּם עוֹר וּפֶסֶחַ הָרָה
וְיִלְדֹת יַחַדוֹ קָהֵל גָּדוֹל יָשׁוּבוּ הֵנָּה:

Behold, I will bring them from the north country, And gather them from the uttermost parts of the earth, And with them the blind and the lame, The woman with child and her that travaileth with child together; A great company shall they return hither.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמיי לא, ח.

Likkutei Torah

הפרשה החסידיית

על המהדורה

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

likuteitorah.com. תורגם מהמהדורה האנגלית של CC BY-NC 4.0. ביאורים והערות המקורות. CC BY 4.0. תרגום.

דרך Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Vocalized Edition (CC-BY-NC); Sifrei by Rabbi Shraga Silverstein (CC-BY); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Vocalized Edition (CC-BY); Commentary on the Torah by Ramban (Nachmanides). Translated and annotated by Charles B. Chavel. New York, Shilo Pub. House, 1971-1976 (CC-BY); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain).

כשלשון המאמר לצדו, (openai/gpt-6-luna-pro:batch) בעזרת בינה מלאכותית likuteitorah.com התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

· 5725 (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידיית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי. likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

© likuteitorah.com. או לספריית ליובאוויטש Sefaria מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-

likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayishlach/4/ מתוך

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק